

MÚSICA

1r E.S.O.

I.E.S. IFACH

CURS 2020/2021

ÍNDEX

1. LENGUATGE MUSICAL	3
2. So, soroll i silenci. Qualitats del so	34
3. Elements musicals: ritme, melodia i harmonia	40
4. El nostre instrument: la veu	45
5. Els instruments musicals	49
6. La forma musical	60
7. Els gèneres musicals	64
Digitació flauta	67
Partitures flauta	68

LLENGUATGE MUSICAL

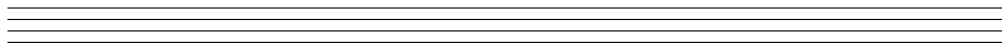
DEFINICIÓ DE MÚSICA

El terme música prové del grec *mousiké*. Significava l'art de les muses i designava no sols a la música, també a la poesia i a la dansa.

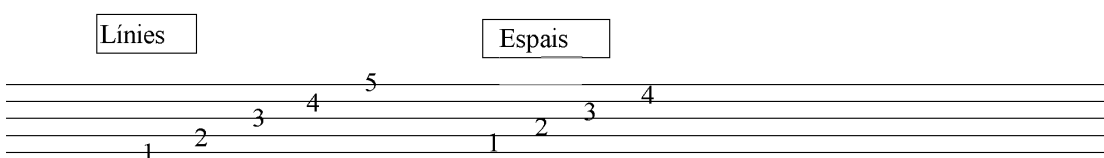
La música es pot definir com l'art que s'expressa amb la combinació de sons i ritmes. És un llenguatge i com a tal busca comunicar i transmetre sentiments i emocions a l'oient.

PENTAGRAMA

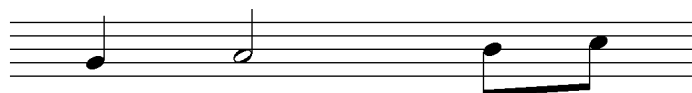
Conjunt format per 5 línies paral·leles entre les que es formen 4 espais, i és on s'escriu la música.

Les línies i els espais es numeren de baix cap a dalt.

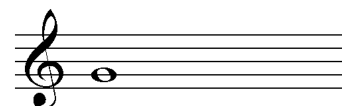

A les línies i als espais del pentagrama s'escriuen les figures musicals.

Segons la seua col·locació al pentagrama podem conèixer quina nota musical representa. Per a conèixer el nom de cada nota ens fa falta un signe que ens ho diga i aquest s'anomena clau. N'hi ha tres diferents, però la que utilitzarem serà la de Sol.

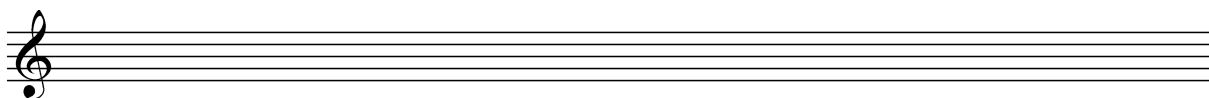
CLAU DE SOL

Sol

S'escriu al principi de cada pentagrama i serveix per a donar nom a les notes. Com que es dibuixa des de la segona línia del pentagrama la nota Sol anirà a la segona línia també.

Practica a escriure la clau de Sol

Les altres claus: Fa; Do; i clau de percussió.

NOM DE LES NOTES

Els sons musicals o notes són 7 i segueixen aquest ordre: DO, RE, MI, FA, SOL, LA, SI.

Una volta conegut que el Sol s'escriu a la segona línia podem saber de seguida on es col·loquen les altres notes seguint l'ordre de les notes i les posicions del pentagrama.

Fixa't que la primera línia (recorda, la de més avall) correspon al Mi i el primer espai al Fa. A partir d'ací les notes musicals segueixen, sobre el pentagrama (línia-espai-línia), l'ordre dels sons que ja coneixes (do, re, mi, fa, sol, la, si).

Sol

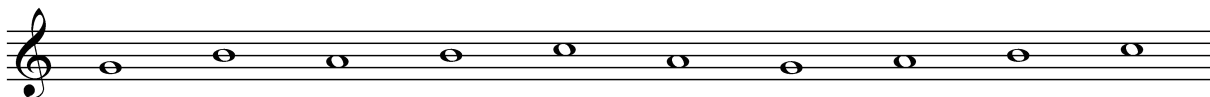
Do Re Mi Fa Sol La Si Do

Col·loca al pentagrama les notes corresponents a les línies i espais proposats i digues el nom

A musical staff with a treble clef. Below the staff, labels indicate the positions: '3r espai' (3rd space), '1a línia' (1st line), '2a línia' (2nd line), '2n espai' (2nd space), '1r espai' (1st space), and '3a línia' (3rd line).

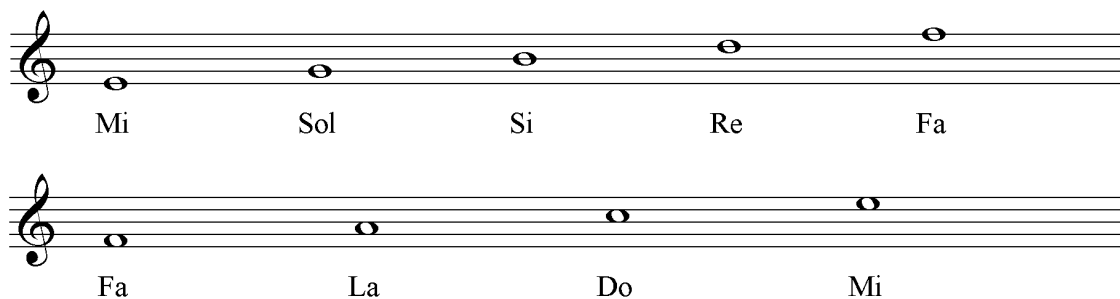
Escriu el nom de les següents notes

A musical staff with a treble clef containing ten notes: G4 (1st space), A4 (1st line), B4 (2nd line), C5 (2nd space), D5 (3rd line), E5 (3rd space), F5 (4th line), G5 (4th space), A5 (5th line), and B5 (5th space).

Si t'has fixat bé podràs veure que hi ha notes que s'escriuen damunt les línies i d'altres que s'escriuen entre una línia i l'altra, damunt dels espais. És una manera d'aprendre-les més ràpid.

Línies

Two musical staves with treble clefs. The first staff shows notes on lines: G4 (1st line), B4 (2nd line), C5 (3rd line), D5 (4th line), and E5 (5th line), labeled 'Mi', 'Sol', 'Si', 'Re', and 'Fa' respectively. The second staff shows notes on lines: F4 (1st line), A4 (2nd line), B4 (3rd line), and C5 (4th line), labeled 'Fa', 'La', 'Do', and 'Mi' respectively.

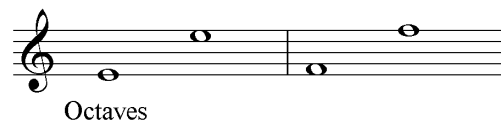
Espais

Escriu el nom de les següents notes

Seven musical staves with treble clefs, each containing a sequence of notes. The first staff is numbered 1 and contains notes on lines and spaces: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5. The second staff is numbered 2 and contains notes on lines and spaces: C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6, D6, E6. The third staff is numbered 3 and contains notes on lines and spaces: F5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F6, G6, A6. The fourth staff is numbered 4 and contains notes on lines and spaces: E6, F6, G6, A6, B6, C7, D7, E7, F7, G7. The fifth staff is numbered 5 and contains notes on lines and spaces: D6, E6, F6, G6, A6, B6, C7, D7, E7, F7. The sixth staff is numbered 6 and contains notes on lines and spaces: C6, D6, E6, F6, G6, A6, B6, C7, D7, E7. The seventh staff is numbered 7 and contains notes on lines and spaces: B5, C6, D6, E6, F6, G6, A6, B6, C7, D7.

També podràs veure que hi ha sons que tenen el mateix nom però que s'escriuen en llocs diferents del pentagrama o a diferent altura. Evidentment no van a sonar iguals sinó que el so que estiga escrit més amunt sonarà més agut i el que estiga escrit més avall sonarà més greu. Aquests sons es coneixen com a octaves.

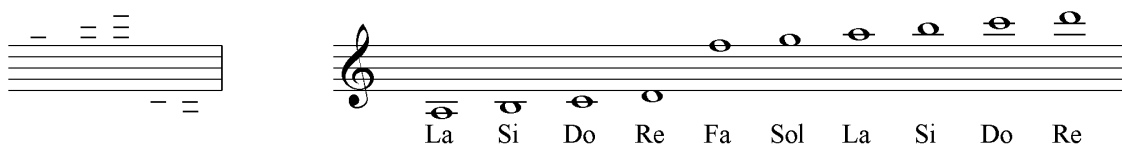

Octaves

LÍNIES ADDICIONALS

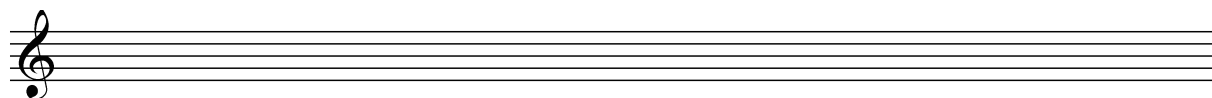
Si comproves quantes notes podem escriure entre les línies i els espais del pentagrama veuràs que són molt poques (9) quan els sons que existeixen són molt més. Què passa amb tots els altres sons?, on els escrivim? Per a solucionar-ho necessitarem col·locar-les fora del pentagrama. Ara, com diferenciarem uns d'altres si ja no tenim les línies i els espais? Ho podem fer escrivint altres línies i espais alternatius que anomenarem línies addicionals.

Les línies addicionals són unes línies curtes que se situen dalt o baix del pentagrama. Serveixen per a col·locar les notes que per ser massa agudes o massa greus no caben dins del pentagrama.

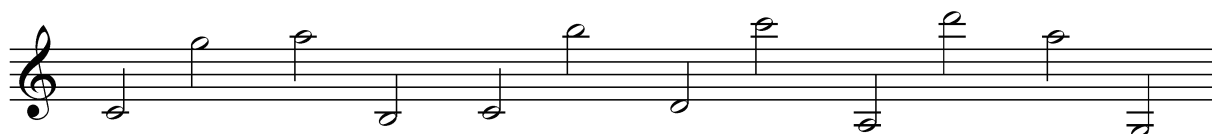
Fixat com les línies addicionals són com si anàrem afegint més línies i espais al pentagrama.

Col·loca fora del pentagrama les notes següents amb línies addicionals i digues el nom

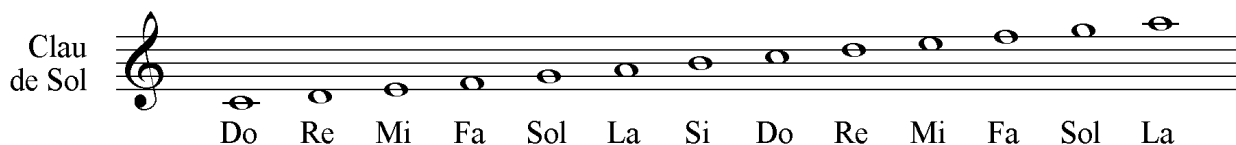

Agudes: 1a línia 2n espai 2a línia 1r espai   Greus: 1a línia 2n espai 2a línia 1r espai

Escriu el nom de les següents notes amb línies addicionals.

Col·locació de les notes al pentagrama:

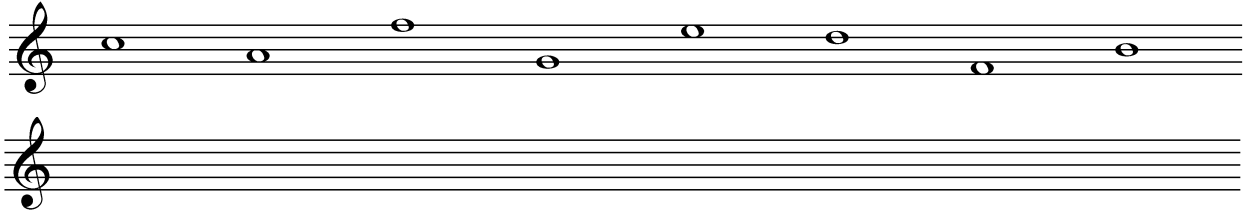

Ara les hem escrit en ordre ascendent des del Do. Esta disposició de sons seguits es coneix com a escala. Una escala és una successió de sons ordenats que comencen des de qualsevol dels set sons que coneixem fins arribar a la nota d'inici a distància d'octava aguda.

Exemple d'escala de Re. Comença i acaba en la nota Re.

Amb les notes que apareixen en aquest pentagrama crea l'escala que sorgeix a l'ordenar-les.

Escriu ara una escala que comence per una nota diferent a les anteriors i digues el nom.

Origen de les notes musicals

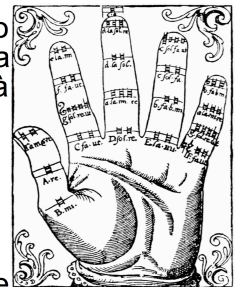
L'origen de les notes musicals es deu a un monjo benedictí del segle XI anomenat Guido d'Arezzo qui va inventar un sistema per a que els seus alumnes recordaren l'altura dels sons. Es va basar en l'Himne a Sant Joan Baptista en el que cada vers (en llatí) comença amb un so cada volta més agut. Guido també va utilitzar el tetragrama, 4 línies on situar els sons avançant així l'aparició posterior del pentagrama al segle XIII.

Himne a Sant Joan Baptista

Cant gregorià

Ut que-ant la__ xis. Re - so - na - re fi - bris. Mi__ ra ge - sto__ rum
 Fa-mu-li tu-o__rum. Sol__ ve__ pol-lu - ti. La-bi-i - re__ a - tum. San - cte__ Jo-an - nes.

Fixa't com la primera síl·laba és UT. Al segle XVII es va canviar per Do perquè s'adaptava millor al cant. Guido va utilitzar un mètode per a recordar les notes i els intervals amb la seua mà, la coneguda com a mà de Guido.

En els països anglosaxons es va continuar utilitzant el nom alfabètic de les notes, mètode que ha durat fins als nostres dies.

A = La, B = Si, C = Do, D = Re, E = Mi, F = Fa, G = Sol

Escriu el nom de la nota que es demana

Fa Si Do' Sol Re Mi' La Mi Do La' Re' Fa Sol' Si Mi Fa'

LES QUALITATS DEL SO

Les qualitats del so són els paràmetres o elements musicals que ens permeten poder diferenciar un so d'un altre. Són quatre qualitats: Altura – Durada – Intensitat – Timbre.

Qualitat	Durada	Intensitat	Altura	Timbre
Què és?	Indica si un so dura més o menys temps	Es refereix a la major o menor intensitat sonora (el volum) fort/suau	Un so pot sonar més agut o més greu	Qualitat que diferencia l'instrument o veu que està emetent un so
Dóna lloc a	Ritme	Dinàmica o matís	Melodia i harmonia	Instrumentació

1 - DURADA

En música, la durada ve representada per les figures musicals. Són les representacions gràfiques dels sons que es col·loquen al pentagrama i ens permet especificar la durada de cadascun.

SILENCIS

En la vida diària estem rodejats de sons i sorolls, però també en ocasions de la absència dels dos, o siga, del silenci. La música combina els sons amb els silencis. A cada figura li correspon un silenci que tindrà la mateixa durada. La seua funció serà substituir l'espai de temps que dura eixe so per silenci, ara bé, la peça musical no es parará, i en eixe moment no s'escoltarà res.

Figures

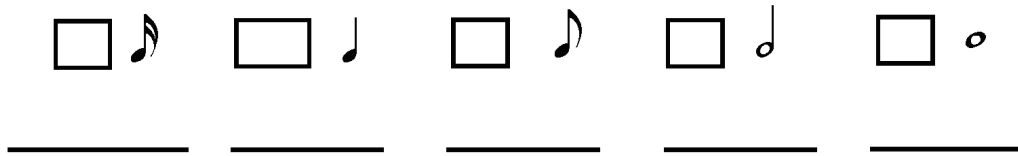
Silencis

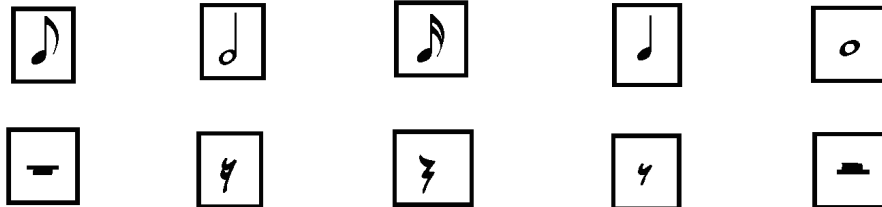
Figura	Rodona	Blanca	Negra	Corxera	Semicorxera
Representació					
Silenci					
Valor	4 temps	2 temps	1 temps	1/2 temps	1/4 temps

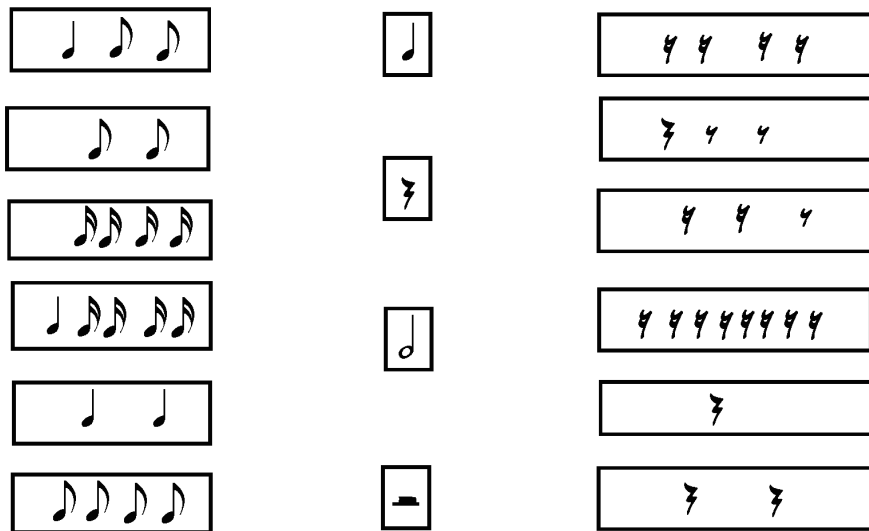
Numera les següents figures musicals de major a menor durada i escriu baix el nom

Relaciona cada figura amb el seu silenci

Uneix cada grup de figures o silencis amb l'equivalència

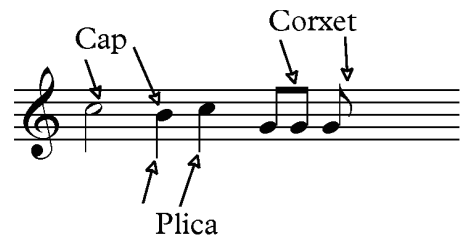

Escriu el silenci que li correspon a cada figura

Esriptura de les figures musicals

Les figures musicals, a excepció de la rodona, es componen d'un cap i una plica. Quan ajuntem varies figures l'element que uneix les pliques s'anomena corxet.

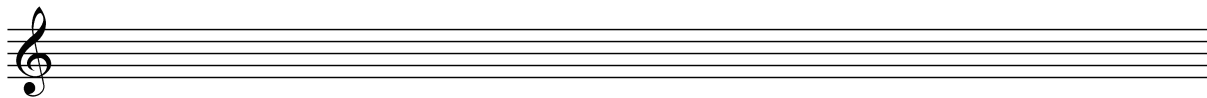

Per escriure la plica intentarem sempre que aquesta caiga cap a dins del pentagrama per a que no moleste a altres signes musicals. Partirem del centre del pentagrama, on s'escriu la nota Si. A partir d'ella totes les figures que s'escriuen de la tercera línia per amunt la plica la ficarem a l'esquerra de la nota i cap avall.

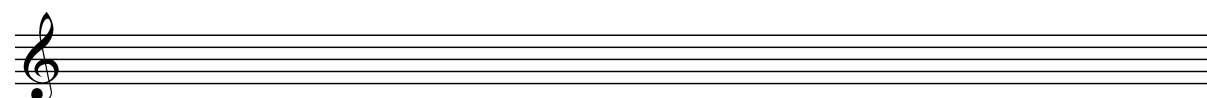
Totes les figures que s'escriuen de la tercera línia per avall la plica l'escriurem a la dreta de la nota i cap amunt.

Escriu correctament les següents notes amb plica

La Sol Mi' Re Si' Fa Sol' Si Do' La' Si Fa' Re' Mi Do Sol

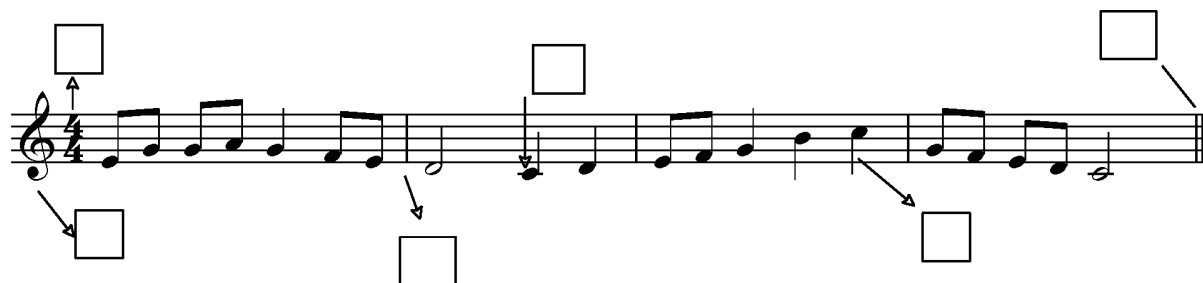
Tatxa les figures mal escrites i escriu-les bé al pentagrama de baix.

Fica-li les pliques a les següents notes.

Reconeix els següents elements: doble barra final (1), plica (2), compàs (3), clau de sol (4), línia divisòria (5), línia addicional (6).

Signes de prolongació

Són signes musicals que ens permeten crear durades que amb les figures que coneixem no seria possible aconseguir. Per exemple una figura que durara dos temps i mig.

El puntet

Quan veiem que una figura du puntet a la seua dreta açò voldrà dir que el seu valor augmentarà. El nou valor passarà a ser la suma del valor de la figura més la seua meitat. Per exemple, una blanca amb puntet durarà 3 temps, els dos que val la blanca més la seua meitat.

Blanca amb puntet – el seu valor amb el puntet passa a ser de tres temps.

Figura	Representació	Valor	Amb puntet	Valor
Rodona	o	4	o.	6
Blanca	♩	2	♩.	3
Negra	♪	1	♪.	1'5
Corxera	♫	0'5	♫.	0'75

Escriu el valor de les següents figures amb puntet

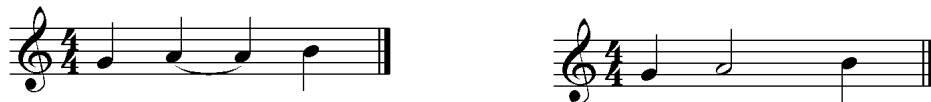
$$\begin{array}{lll}
 \text{♩.} = & \text{♩} = & \text{♩.} + \text{♩} = \\
 \text{♪.} = & \text{♪} + \text{♪} = & \text{♪.} + \text{♪.} + \text{♪.} = \\
 \text{♫.} = & \text{♫} + \text{♫} = & \text{♫} + \text{♫} =
 \end{array}$$

Utilitza puntets per a completar els valors que falten als següents compassos.

La lligadura

És una línia corba que uneix dues notes del mateix nom i entonació (dues notes iguals) en un sol so de tal manera que el valor de les dues notes es suma en un sol.

Al lligar dues negres s'uneixen els seus valors en un sol so que durarà dos temps. Seria equivalent a si escriguérem una blanca.

Substitueix les següents lligadures per una sola figura del mateix valor

El calderó

És un signe en forma de semicercle amb un punt enmig i es col·loca dalt o baix de la nota. La seua interpretació es realitzaria detenint momentàniament la marxa de la música en eixe punt i mantenint sonant eixa nota, aproximadament, el doble del seu valor.

COMPLETA ELS VALORS

$\text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} =$

$\text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} + \text{♩} =$

$\text{♩} = \text{♩} + \text{♩}$
 $\text{♩} = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$
 $\text{♩} = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$
 $\text{♩} = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$

$\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} = \text{♩}$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} = \text{♩}$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} = \text{♩}$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} = \text{♩}$

$\text{♩} = \text{♩} + \text{♩}$
 $\text{♩} = \text{♩} + \text{♩}$
 $\text{♩} = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$
 $\text{♩} = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$

$\text{♩} =$
 $\text{♩} =$
 $\text{♩} =$

$\text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} =$

$\text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} =$

$\text{♩} =$
 $\text{♩} =$
 $\text{♩} =$
 $\text{♩} =$

$\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} =$

$\text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} =$
 $\text{♩} + \text{♩} =$

$\text{♩} + \text{♩} + \text{♩} = \text{♩}$
 $\text{♩} + \text{♩} = \text{♩}$
 $\text{♩} = \text{♩}$
 $\text{♩} + \text{♩} = \text{♩}$

Signes de repetició

Són signes musicals que ens permeten estalviar espai i facilitar la lectura. Així, si en una composició ha de tornar a aparèixer un fragment que ja havia sonat anteriorment tenim la possibilitat d'utilitzar aquests signes per a evitar tornar a escriure el mateix.

Doble barra de repetició

Ens indica que una vegada interpretat el fragment hi hauria que tornar a repetir-ho tot.

A l'arribar al compàs 4 tornariem a tocar-ho tot des del compàs 1.

Variante: compassos que es troben entre dues barres de repetició.

En aquest cas hauríem de repetir els compassos marcats entre les dues barres de repetició. Arribats al compàs 4 tornariem a repetir des del compàs 2 fins al 4.

1a i 2a volta

Aquesta repetició possibilita tornar a interpretar sols una part dels compassos anteriors. A l'arribar al compàs 4 tornariem a començar des del compàs 1, però, els compassos assenyalats com a 1a volta (3 i 4) els saltaríem i seguiríem en els marcats com de 2a volta (5 i 6).

Da Capo o D.C.

A l'arribar al signe *Da Capo* o *DC* tornariem al principi de la peça repetint-ho tot (del compàs 1 al 6).

En aquest altre cas a l'arribar al final es tornaria a repetir tot des del principi però acabariem quan trobàrem la indicació *Fine* o *Fi* (compàs 4).

De $\$$ a Φ

A l'arribar a la indicació *De $\$$ a Φ* repetiríem el fragment comprès entre les marques $\$$ Φ (compassos 3 a 5) i continuariem per on anàvem abans de repetir, indicat com a *Coda*, (a partir del compàs 8).

De vegades també apareixen altres indicacions com d' *A a B*, d' *1 a 2*, etc. Es realitzarien de la mateixa manera.

Exercicis de repeticions

Torna a escriure les següents melodies tal i com es llegirien sense repeticions

①

Fine De ♩ a ♩ i Coda Coda D.C. a Fine

②

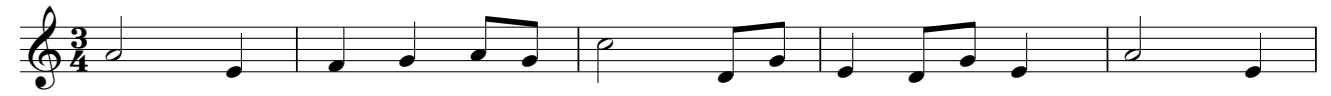
Fine Da Capo a Fine

③

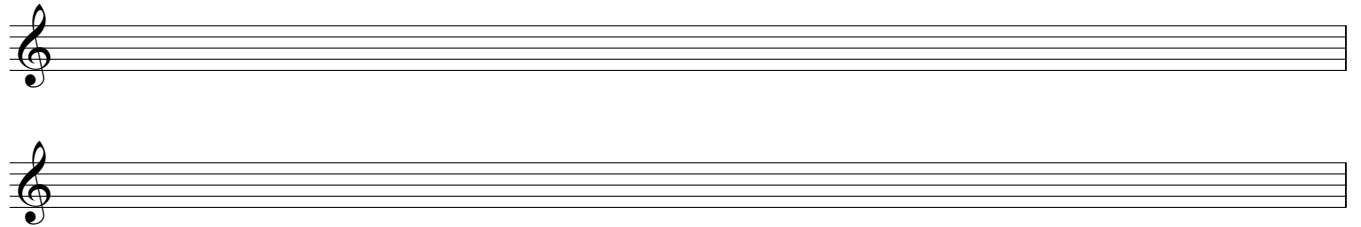
Fine Da Capo a Fine

Torna a escriure el mateix fragment però utilitzant els signes de repetició que calguen

①

Musical notation for exercise 1, first staff. It begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second measure contains a half note G4. The third measure contains quarter notes A4, B4, C5. The fourth measure contains quarter notes B4, A4, G4. The fifth measure contains a half note G4. The sixth measure contains quarter notes F4, G4, A4. The seventh measure contains quarter notes G4, F4, E4. The eighth measure contains a half note D4. The piece ends with a double bar line.

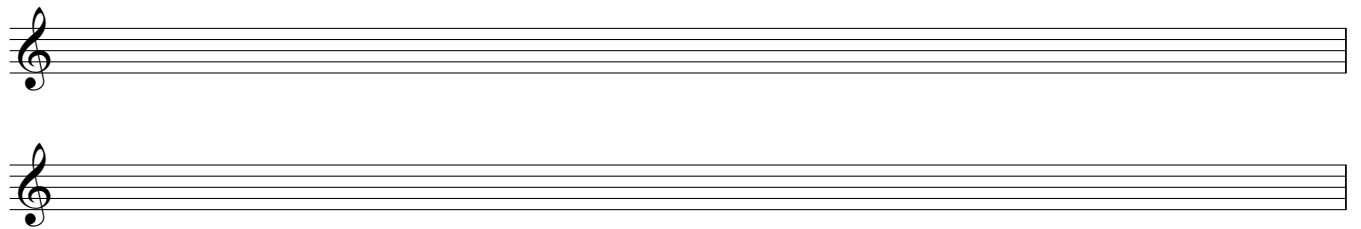

Two empty musical staves for exercise 1, each with a treble clef.

②

Musical notation for exercise 2, first staff. It begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second measure contains a quarter rest followed by quarter notes A4, B4, C5. The third measure contains quarter notes B4, A4, G4. The fourth measure contains quarter notes F4, G4, A4. The fifth measure contains quarter notes G4, F4, E4. The sixth measure contains a half note D4. The seventh measure contains eighth notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The eighth measure contains eighth notes F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The piece ends with a double bar line.

Two empty musical staves for exercise 2, each with a treble clef.

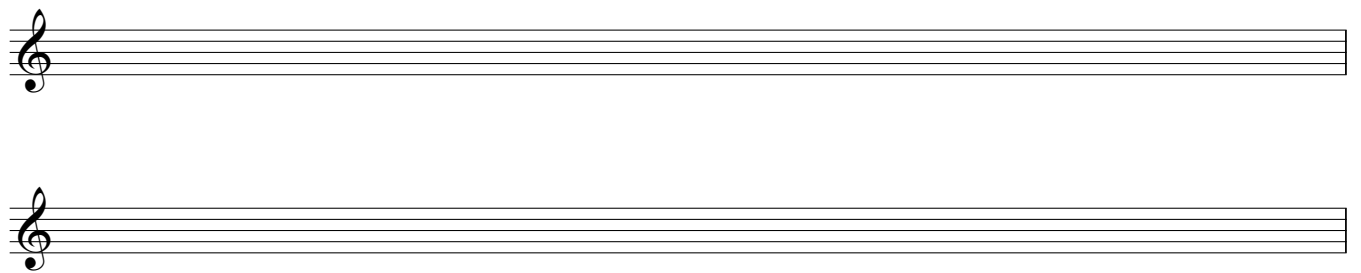
③

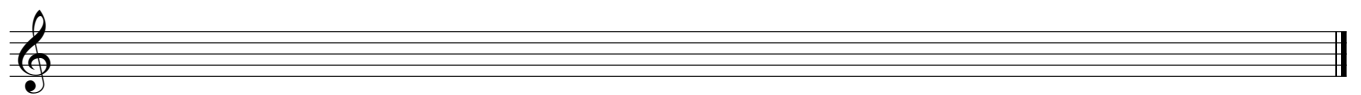
Musical notation for exercise 3, first staff. It begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The melody consists of quarter notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second measure contains quarter notes F4, G4, A4. The third measure contains quarter notes G4, F4, E4. The fourth measure contains quarter notes D4, E4, F4. The fifth measure contains quarter notes G4, A4, B4. The sixth measure contains quarter notes C5, B4, A4. The seventh measure contains quarter notes G4, F4, E4. The eighth measure contains a half note D4. The piece ends with a double bar line.

Musical notation for exercise 3, second staff. It begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The melody consists of quarter notes: E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second measure contains quarter notes F4, G4, A4. The third measure contains quarter notes E4, F4, G4. The fourth measure contains quarter notes D4, E4, F4. The fifth measure contains quarter notes G4, A4, B4. The sixth measure contains quarter notes C5, B4, A4. The seventh measure contains quarter notes G4, F4, E4. The eighth measure contains a half note D4. The piece ends with a double bar line.

Two empty musical staves for exercise 3, each with a treble clef.

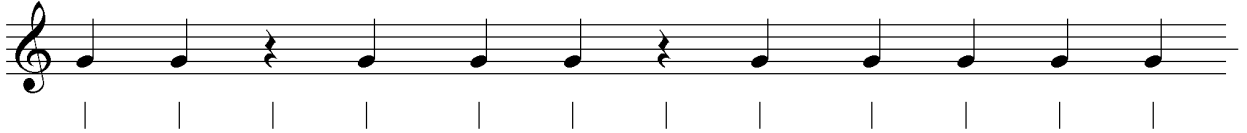

Two empty musical staves for exercise 3, each with a treble clef.

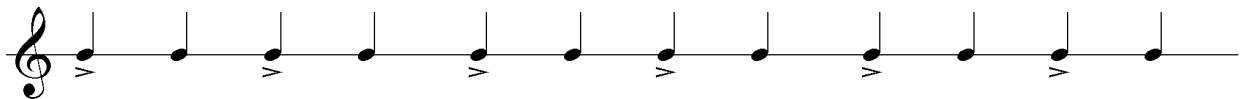
RITME

El ritme és un dels elements principals de la música. És una seqüència sonora que es crea en alternar sons forts i febles, llargs i breus. El ritme no està present únicament en la música, és una constant natural que es repeteix de forma periòdica, es troba en tots els esdeveniments de la vida (el dia i la nit), un batec com el del nostre propi cos (ritme del cor), la marea que puja i baixa. La sistematització del ritme és el pols regular, o temps i es pot definir com un batec regular i constant que està present en tot tipus de música.

El pols és una percussió que es repeteix de forma periòdica i regular.

L'accent és la major intensitat d'un so respecte als altres.

POLS I ACCENT

No tots els polsos tenen la mateixa intensitat. Hi ha alguns que de forma natural s'accentuen més que d'altres. De la mateixa manera que quan llegim una paraula sempre hi ha una síl·laba que destaca sobre les altres, en la música hi ha sons que s'escolten més forts que d'altres pel mateix motiu: el seu ritme.

Així, aquesta major intensitat d'unes pulsacions respecte d'altres origina diferents ritmes o maneres d'agrupar aquests accents.

Depenent de cada quants polsos estiga situat l'accent podrem establir les següents agrupacions rítmiques:

- El ritme binari destaca sempre el primer pols sobre el segon.
- El ritme ternari destaca el primer sobre el segon i el tercer.
- El quaternari destaca el primer sobre els altres, sent el tercer semi fort.

		1	2		
Binari:	dues pulsacions				
		>			
		1	2	3	
Ternari:	tres pulsacions				
		>			
		1	2	3	4
Quaternari:	quatre pulsacions				
		>		>	

COMPASSOS

Dins del pentagrama agrupem les figures musicals en grups rítmics d'igual valor anomenats compassos. El pols i els accents són la base amb la qual formem els compassos. Generalment aquests solen estar formats per agrupacions de 2, 3 o 4 polsos o temps.

La indicació de compàs apareix al principi de la partitura junt a la clau.

Com pots veure són dos números. La xifra de dalt, el numerador, en aquest cas 2, ens indica quants temps (pulsacions) té cada compàs. La xifra inferior, el denominador, està relacionada amb una figura musical i ens indica quant val (ocupa) cadascun dels temps que té el compàs.

A continuació tens els denominadors més utilitzats:

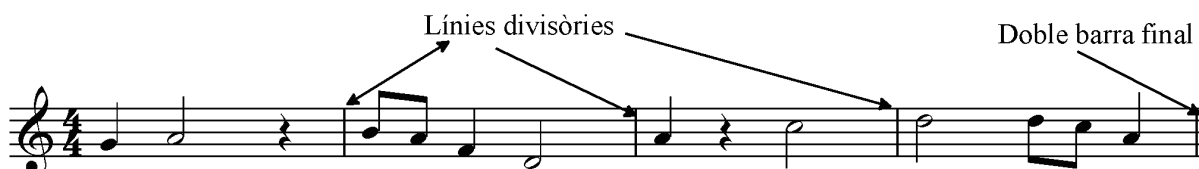
Per exemple, el compàs de $\frac{2}{4}$ ens indica que aquest compàs tindrà dos temps o pulsacions (numerador =2) i cadascuna de les pulsacions valdrà el mateix que una negra (denominador = 4 = $\downarrow$). Per tant una negra ocuparà cada pulsació i com el compàs té dues pulsacions serà una blanca (suma de les dues negres) la que completarà tot el compàs.

Al quadre pots veure els denominadors i la figura que correspon a cadascun.

Xifra	Figura
1	
2	
4	
8	
16	

Línies divisòries

Cada compàs està separat del següent, en el pentagrama, mitjançant l'ús d'unes barres de compàs anomenades línies divisòries. Cada volta que completem un compàs serà necessari tancar-lo (separar-lo del següent) utilitzant una d'aquestes línies. Quan la partitura finalitza s'indicarà amb la doble barra final.

Com completar un compàs?

Em fixe en el denominador, busque a quina figura fa referència i multiplique el seu valor pel número de dalt. Exemple. En un compàs de $\frac{2}{4}$ sé que el 4 és la negra $\downarrow$ que val 1 temps. Ho multiplique pel número de dalt $2 \times 1 = 2$ temps a completar.

Ho podré completar amb 2 negres o valors que em sumen 2 temps.

$$\downarrow + \downarrow = 2$$

$$\downarrow = 2$$

$$\downarrow + \downarrow + \downarrow = 2$$

$$\downarrow + \downarrow + \downarrow + \downarrow = 2$$

TEMPO

Cadascú de nosaltres pot cantar la mateixa cançó a tota velocitat o mooolt esplai. Açò depén de la velocitat en que marquem la pulsació. En musica la velocitat del pols s'anomena **tempo**.

En les obres musicals s'utilitzen una sèrie de termes escrits en italià per a diferenciar els diferents tempos. Aquestes velocitats no tenen per què ser sempre iguals i poden anar canviant al llarg de la peça.

Aprén les indicacions de tempo més utilitzades i el que volen dir.

Termes que indiquen un tempo constant:

	Terme	Significat
Lent	<i>Largo o Lento</i>	Molt espai
	<i>Adagio</i>	Espai
Mitjà	<i>Andante</i>	Tranquil
	<i>Moderato</i>	Moderat
Ràpid	<i>Allegro</i>	Ràpid, de presa
	<i>Vivo o vivace</i>	Molt ràpid
	<i>Presto</i>	Rapidíssim

Aquestos termes es poden modificar amb sufixes.

Augmentatius fets amb *-issimo*, per exemple *Larghissimo*: més lent que *Largo*;
Prestissimo: més ràpid que *presto*.

Diminutius fet amb *-etto*, com *Allegretto*: menys ràpid que *Allegro*.

També hi ha un grup de paraules que modifica les indicacions de tempo com:

Terme	Significat
<i>Con moto</i>	Mogut
<i>Ma</i>	Més
<i>Meno</i>	Menys
<i>Assai</i>	Prou

Allegro con moto caldria interpretar-ho de presa i mogut.

Termes que indiquen un tempo variable o amb canvi gradual de velocitat:

Terme	Abreviatura	Significat
<i>Ritardando o Rallentando</i>	<i>rit. o rall.</i>	Disminuir progressivament la velocitat
<i>Accelerando o Affretando</i>	<i>accel. o aff.</i>	Augmentar progressivament la velocitat

Altres termes:

Terme	Significat
<i>Ad libitum</i>	A voluntat de l'intèrpret
<i>Tempo o A tempo</i>	A temps. Tornar a la velocitat anterior després d'un canvi.

EXERCICIS

Què significa el terme tempo?

Què significa el terme accelerando?

Què significa el terme Assai meno Andante?

Relaciona cada indicació de tempo amb el seu significat:

<i>Allegro</i>	♪	♪	Espai
<i>Andante</i>	♪	♪	Moderat
<i>Largo</i>	♪	♪	Molt ràpid
<i>Adagio</i>	♪	♪	Ràpid
<i>Vivace</i>	♪	♪	Tranquil
<i>Moderato</i>	♪	♪	Molt espai

Completa el terme, l'abreviatura o el significat dels termes, en alguns llocs no és necessari:

Terme	Abreviatura	Significat
<i>Accelerando</i>	_____	_____
_____	<i>ad lib.</i>	_____
Presto	_____	_____
_____	_____	Disminuir progressivament la velocitat
<i>Affrettando</i>	_____	_____
_____	<i>rall.</i>	_____
<i>A tempo</i>	_____	_____

Ordena de més a menys ràpid els següents termes:

Allegretto – Presto – Andantino – Larghissimo – Adagio – Allegro

Digues a quina velocitat s'han d'interpretar els següents fragments:

Largo
p

Vivo
mf

Andante
f

Completa les següents frases:

Per a disminuir a poc a poc la velocitat, utilitzem la paraula italiana _____ o també es pot utilitzar _____ que abreviats s'escriuen _____. Si volem tornar a la velocitat inicial utilitzarem el terme, també en italià, és _____.

Rodeja amb un cercle els termes que indiquen una disminució de la velocitat.

Accelerando - Resbalando - Decrescendo - Rallentando - Ritardando

Rodeja amb un cercle el terme correcte en cada afirmació.

La paraula *Allegro* indica que l'obra deu anar depresa / espai

Quan volem que un fragment s'interprete molt espai utilitzem la paraula *Largo / Presto*

La abreviatura *accel.* fa augmentar / disminuir progressivament la velocitat d'una part

Adagio serveix per a marcar un pols lent / mitjà

Ordena de més a menys lent els següents termes:

Lento – Vivo - Andante - Lentissimo – Largo – Moderato

Tria el terme de moviment més convenient per a cadascun dels fragments musicals que escoltaràs tot seguit.

a) Allegro

b) Moderato

c) Lento

Rodeja amb un cercle les paraules referides al tempo, completa les abreviatures i escriu el significat de cadascuna d'elles.

Assenyala la resposta correcta:

- La paraula *Adagio* significa interpretar la música:
  - a) Molt espai   b) Molt ràpid   c) Espai
- La paraula *rallentando* significa interpretar la música:
  - a) Molt lenta   b) Augmentant la velocitat   c) Disminuint la velocitat
- La paraula *Allegro* significa interpretar la música:
  - a) Molt espai   b) Molt ràpid   c) Ràpid

Pensa en situacions que hages viscut al llarg del dia i defineix-les amb termes de moviment.

2 - INTENSITAT

La intensitat és la qualitat de la música que ens diu si els sons són més forts o més febles. També parlem de volum o de dinàmica.

En la música la intensitat s'indica per mitjà d'uns termes escrits en italià anomenats matisos que es solen trobar abreujats. Es diferencien entre els que indiquen una intensitat constant i els que són progressius.

Matisos que indiquen una intensitat constant

	Terme	Abreviatura	Significat
Suau	<i>Pianissimo</i>	<i>pp</i>	Molt feble
	<i>Piano</i>	<i>p</i>	Feble
Mitjà	<i>Mezzopiano</i>	<i>mp</i>	Mitjanament feble
	<i>Mezzoforte</i>	<i>mf</i>	Mitjanament fort

Fort	<i>Forte</i>	<i>f</i>	Fort
	<i>Fortissimo</i>	<i>ff</i>	Molt fort

Matisos que indiquen una intensitat variable o amb canvi gradual:

Terme	Abreviatura	Significat
<i>Crescendo</i>	<i>cresc.</i>	Augmentat progressivament la intensitat

Crescendo es representa també com un regulador o angle que s'obre:

Terme	Abreviatura	Significat
Decrescendo o diminuendo	<i>decresc. o dim.</i>	Disminuir progressivament la intensitat

Decrescendo es representa també amb un regulador o angle que es tanca:

També es poden utilitzar els dos reguladors seguits. L'efecte del doble regulador seria el de créixer la intensitat i seguidament decreixer.

EXERCICIS

Relaciona cada matís amb el seu significat:

<i>Forte</i>	♪	♪ Feble
<i>Piano</i>	♪	♪ Molt feble
<i>Mezzoforte</i>	♪	♪ Molt fort
<i>Pianissimo</i>	♪	♪ Fort
<i>Fortissimo</i>	♪	♪ Mitjanament fort
<i>Mezzopiano</i>	♪	♪ Mitjanament feble

Completa:

La intensitat s'indica en música amb termes en italià anomenats _____.

Completa el terme, l'abreviatura o el significat dels matisos:

Terme	Abreviatura	Significat
Piano	_____	_____
_____	<i>ff</i>	_____
Crescendo	_____	_____
_____	_____	Disminuir progressivament la intensitat
Mezzoforte	_____	_____
_____	<i>pp</i>	_____
Forte	_____	_____

Assenyalta els matisos que apareixen en els següents fragments. Escriu-los seguits del terme en italià complet i indica què significa cadascun d'ells.

Allegro acc. Rit.....

Adagio

Moderato

Què signifiquen els següents signes?

Assenyalta la resposta correcta:

Les lletres *pp* signifiquen en música:

- a) A poc a poc   b) Piano   c) Molt suau

La paraula *crescendo* significa en música:

- a) Creixent la intensitat   b) Creixent l'altura   c) Creixent la durada

Quan una nota s'acompanya de les lletres *ff* vol dir que la intensitat és:

- a) Mitjanament forta   b) Accentuant la nota   c) Molt forta

Escriu de quina paraula italiana són abreviatura els següents termes i escriu el significat:

<i>p</i>	_____	_____
<i>mf</i>	_____	_____
<i>mp</i>	_____	_____
<i>f</i>	_____	_____

Ordena els matisos de més a menys fort: *piano*, *mezzoforte*, *forte*, *pianissimo*, *fortissimo*

Rodeja amb un cercle els termes que indiquen una disminució de la intensitat.

Crescendo - *Fortissimo* - *Decrescendo* - *Rallentando* - *Diminuendo*

Rodeja amb un cercle el terme correcte en cada afirmació.

La paraula *piano* indica que la intensitat deu ser fort / suau

Quan volem que un fragment s'interprete disminuint la intensitat progressivament utilitzem la paraula *diminuendo* / *crescendo*

La paraula *crescendo* diu que deu augmentar progressivament la velocitat / intensitat

Escriu els ritmes que et dicta el professor i fica també els matisos necessaris.

① ② ③

④ ⑤ ⑥

Exercicis extra

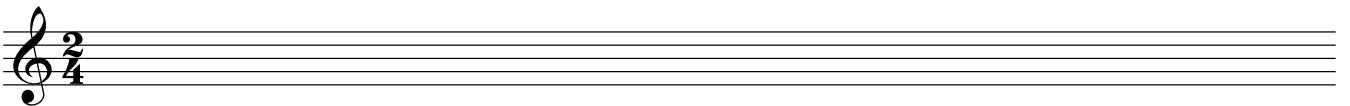
1 - *Escriu el nom de les notes*

2 - *Escriu el nom de les notes i col·loca les línies divisòries on calga*

3 - *Escriu al pentagrama les notes que se't demana.*

La Sol Do' Sol Si' La Sol Si Do La Sol La Sol Si' Do Sol

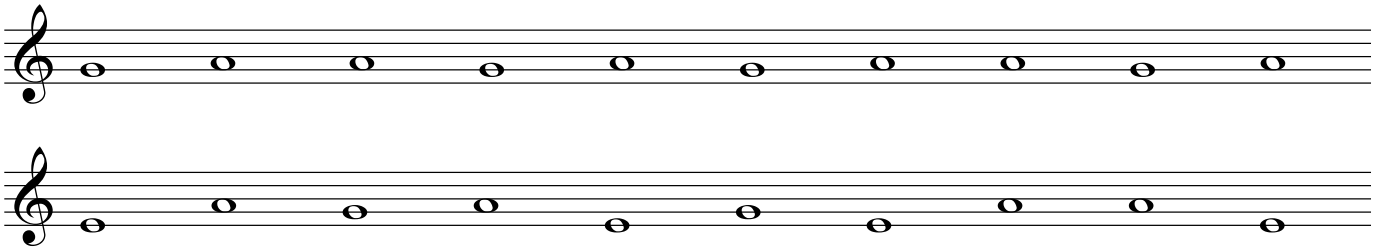
4 - *Assenyala quines figures estan mal escrites.*

Exercicis 1

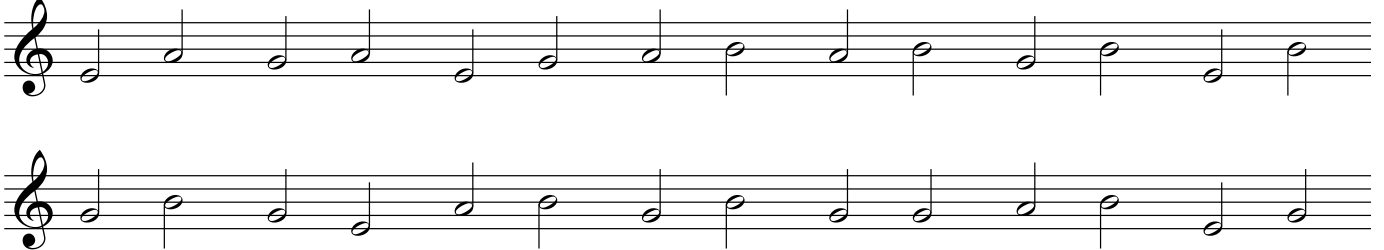
1 - *Escriu el nom de les notes*

2 - *Escriu al pentagrama les notes que se't demana*

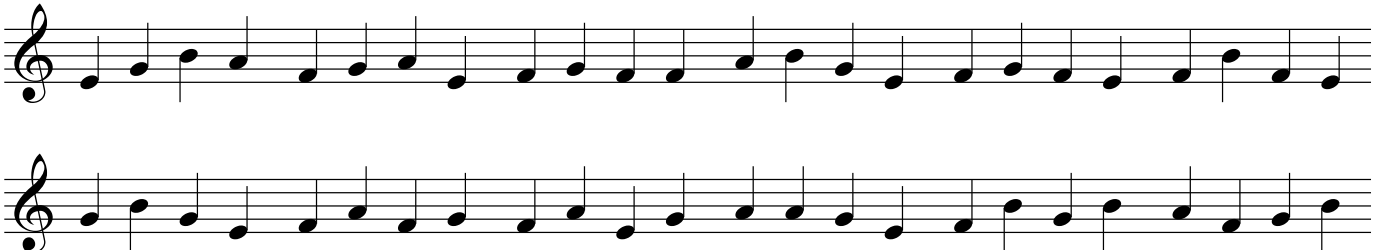
3 - *Escriu el nom de les notes*

4 - *Escriu al pentagrama les notes que se't demana*

5 - *Escriu el nom de les notes*

6 - *Escriu al pentagrama les notes que se't demana*

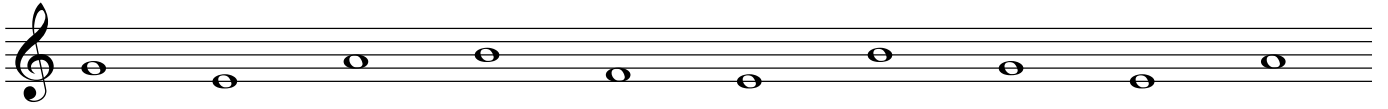
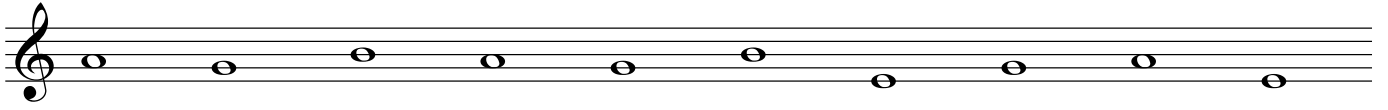

7 - *Escriu el nom de les notes*

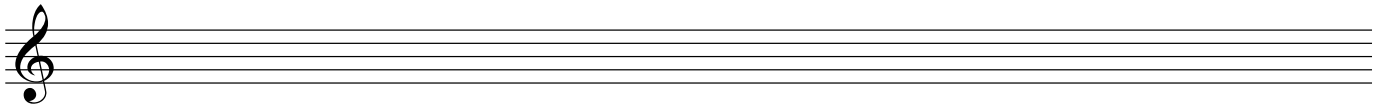

Exercicis 2

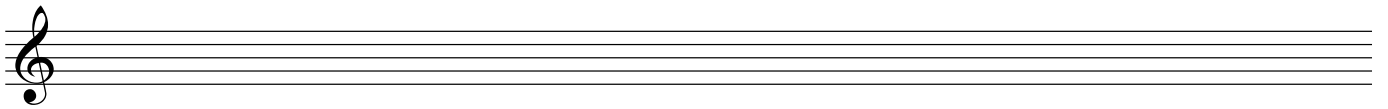
Escriu el nom de les notes

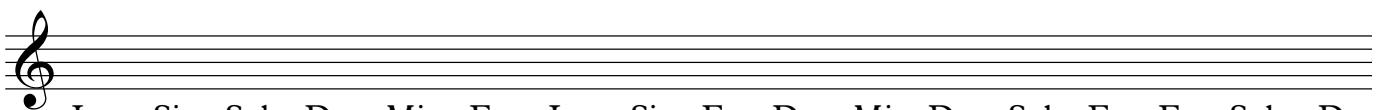
Escriu el nom de la nota que se't demana

Si Fa Sol Mi Si La Fa La Mi Si

Do Fa Mi La Si Fa Sol Si La Do Mi Sol La Do

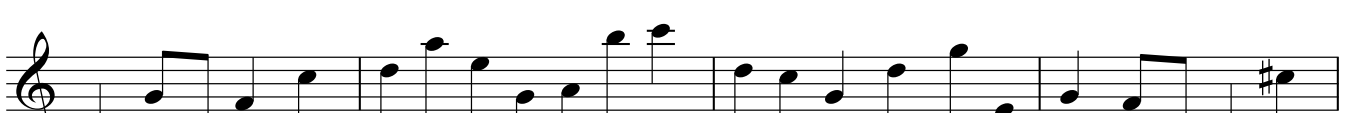

La Si Sol Do Mi Fa La Si Fa Do Mi Do Sol Fa Fa Sol Do

Exercicis 3

ESCRIU EL NOM DE LES NOTES

EXERCICIS 4

1.- Relaciona terme i definició

Altura	distingeix entre sons forts i suaus
Durada	distingeix entre sons aguts i greus
Intensitat	distingeix allò que sona
Timbre	distingeix entre sons llargs i curts

2.- Completa la següent taula

Nom	Figura	Silenci	Durada
			4 polsos
			
negra			
			

3.- Contesta

Com s'anomena la forma de representar la música per escrit?

Què és una nota musical?

Què és un matís?

Què és un regulador?

Què és una figura musical?

Com s'anomena la característica única de cada veu o instrument?

4.- Explica quina qualitat del so canvia en cada cas.

5.- Completa les parts de les figures musicals

6.- Ordena de menor a major intensitat els següents matisos

f p ff mp mf pp

7.- Escriu el valor dels següents grups de figures i silencis

$\text{♩} = 2 \text{ polsos}$ $\text{♩} \text{ } \text{z} \text{ } \text{♩} =$ $\text{♪♪♪♪} =$ $\text{y z y} =$
 $\text{♩♩} =$ $\text{○} \text{ } \text{♪} =$ $\text{♪♪♪♪} =$ $\text{♪} \text{ } \text{○} \text{ } \text{♪} =$

8.- Contesta:
 Com s'anomena aquest objecte?
 Per a què s'utilitza?
 Quina qualitat del so determina?

9.- Existeixen tres símbols que prolonguen la durada dels sons. Completa escrivint símbol, nom i funció de cadascú.

_____
 puntet _____
 _____ Uneix diverses notes del mateix nom en un mateix valor

10.- Assenyala si hi ha distància de To o Semitó entre cada parell de notes

11.- Encontra els errors que hi trobes al següent fragment.

12.- En alguns dels següents compassos falten o sobren figures. Fica les que falten i rodeja les que sobren.

TEMA 2

SO, SOROLL I SILENCI. QUALITATS DEL SO

Vivim rodejats d'infininitat de sons i de sorolls. Des del moment en que ens alcem fins que acaba el dia, el so està present en les nostres vides, però, t'has plantejat alguna vegada què és el so i com es produïx?

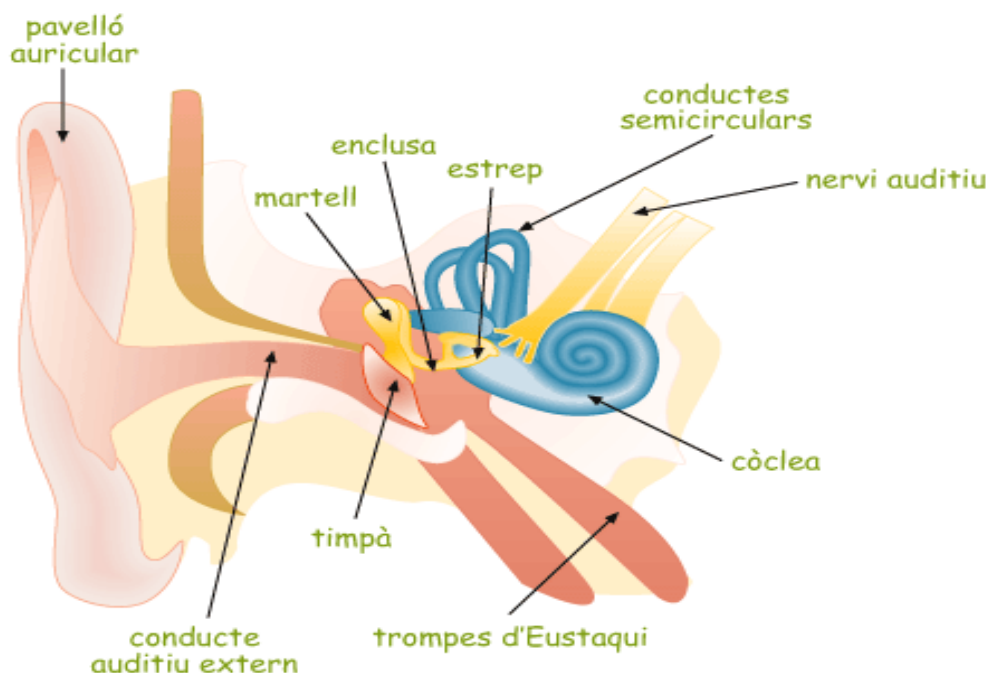
La música existeix perquè hi ha so; aquest és el seu element essencial, el material del qual es partix per a la creació musical. Podem dir que la Música és essencialment so. El compositor utilitza el so com a matèria prima, manipulant-ho i ordenant-ho en el temps.

El **SO** és la sensació que es produïx en el cervell quan arriben a l'oïda les vibracions d'un cos o objecte. Aquestes vibracions es transmeten en forma d'ones a través de l'aire o d'altres materials.

Però, com és el **procés de l'escolta**?

Primer l'orella arreplega les ones sonores i les dirigeix pel conducte auditiu. En segon lloc el so arriba al timpà, que és una membrana molt fina que comença a vibrar al rebre les ones de so. El timpà separa l'oïda externa de l'oïda mitja.

Després les vibracions del timpà es transmeten als osets (martell, enclusa i estrep) de l'oïda mitja. Per últim, les vibracions fan vibrar el líquid que hi ha dins la còclea, que té forma de caragol, situada a l'oïda interna, i aquestes vibracions es converteixen en impulsos nerviosos que es transmeten mitjançant el nervi auditiu fins al cervell, on es produeix en realitat l'audició.

El so no és un objecte que es mou per l'aire sinó una sensació creada pel cervell al percebre lleugeres vibracions en l'aire que arriben fins al timpà.

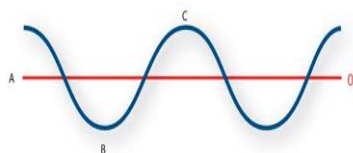
D'altra banda, podem dir que el **SOROLL** és desagradable per a les nostres oïdes, encara que açò és un poc imprecís ja que molts instruments de percussió produeixen soroll al ser tocats i no per això ens resulten molestos.

Una de les diferències entre el so i el soroll és el tipus d'ona que produeixen. L'ona d'un so és ordenada o regular mentre que la d'un soroll és desordenada o irregular.

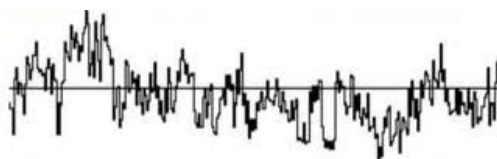
So: és agradable a l'oïda. Produïx ones regulars

Silenci: és l'absència de so i de soroll

Soroll: és desagradable a l'oïda. Produïx ones irregulars

ONA DEL SO

ONA DEL SOROLL

Per tant, podem definir el **SILENCI** com l'absència de so o soroll.

Hi ha alguns compositors que han utilitzat el silenci com a element principal en les seues obres. És el cas de l'obra 4'33'' de John Cage, en la que l'intèrpret ix a l'escenari i es manté en absolut silenci durant 4 minuts i 33 segons; l'obra es genera a partir dels sons i sorolls que es succeïxen en la sala provocats per la reacció dels assistents.

Però, existeix el silenci absolut?

El compositor John Cage va fer un experiment que consistia a introduir-se en una cambra anecoica (recinte insonoritzat) per a comprovar si existia el silenci absolut. La seua conclusió va ser que no existia, ja que en l'interior de la cambra va escoltar dos sons, un greu i un altre agut, que es corresponien, respectivament, amb el seu torrent sanguini i el seu sistema nerviós funcionant.

¿Saps com es propaga el so?

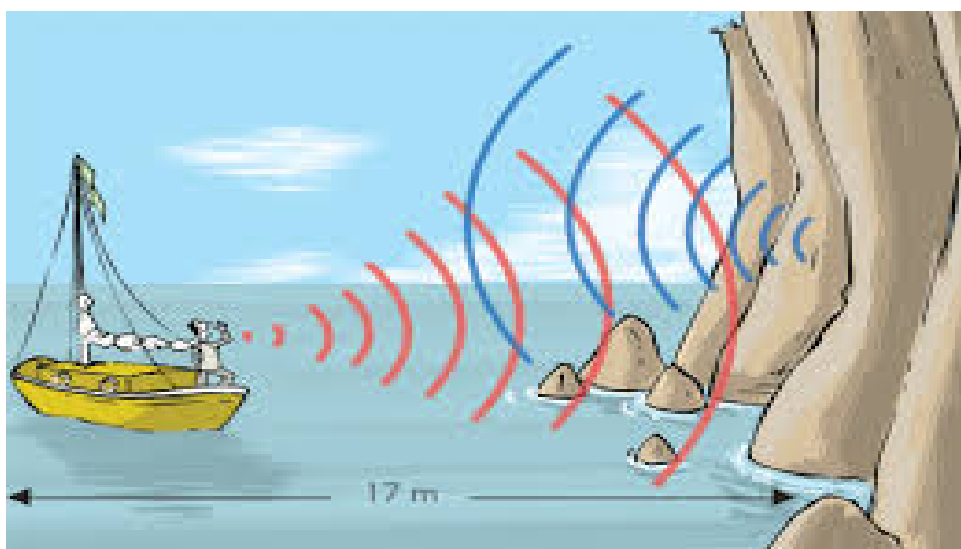
El so es propaga a una velocitat molt gran. Les ones viatgen per l'aire a 340 metres per segon, però encara viatgen més ràpid en l'aigua (1.435 m/s), o en altres materials com la fusta (3.900m/s) o el ferro (5.000 m/s).

El so es transmet a través de mitjans materials sòlids, líquids o gasosos, però mai a través del buit. Per això, el so no es pot propagar en els mitjans no elàstics.

La **reflexió del so** es produïx quan les ones sonores es troben amb un obstacle, canvien de direcció i es reflectixen. Açò deriva en l'eco i en la reverberació.

Si els sons reflectits arriben a l'orella amb un interval de almenys una desena de segon, es perceben com a sons separats, açò rep el nom d'**eco**.

Perquè es produísca la **reverberació**, l'obstacle ha d'estar a menys de 17 m; en aquest cas, el so inicial i el reflectit es solapen, i resulta difícil comprendre el so emés.

Podríem definir la **MÚSICA** com la creació de sons, sorolls i silencis amb fins expressius o artístics.

LA CONTAMINACIÓ ACÚSTICA

Hui en dia, l'excés de soroll, també anomenat **contaminació acústica**, s'ha convertit en un problema per a la nostra societat, ja que incidix en la nostra qualitat de vida i a més té efectes nocius sobre la nostra salut.

Segons la OMS (Organització Mundial de la Salut) cada vegada estem més exposats al soroll i entorns de més de 65 decibels es consideren perjudicials per a la nostra salut física i mental.

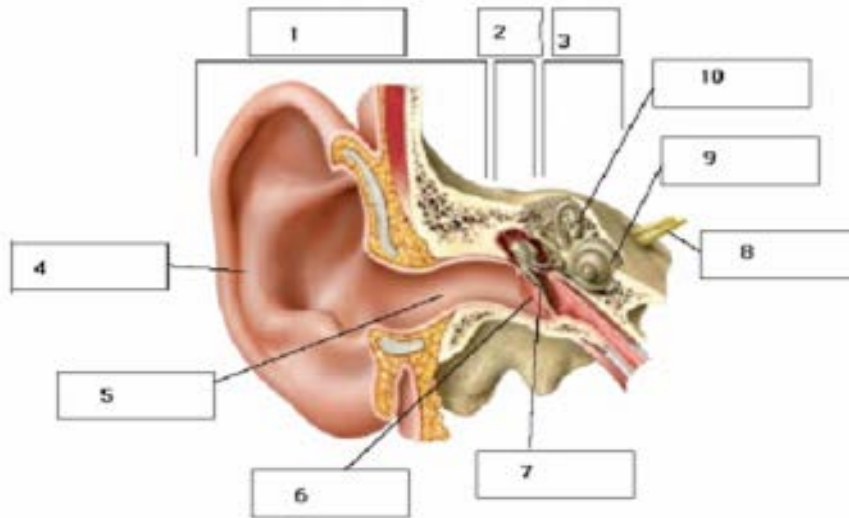
Estar exposats a més de 80 decibels pot provocar fatiga auditiva, estrés, insomni, irritabilitat, agresivitat, etc. Però el risc augmenta per dalt dels 90 decibels ja que es poden produir danys irreparables com la pèrdua total o parcial de l'audició.

Nivell de so de diferents fonts sonores i situacions

Font del so	Nivell de soroll (en decibels =dB)	
Llançament d'un coet espacial	190	Rebenta els tímpanes
Llindar del dolor	130	Perillós
Discoteca	120	Pot devenir perillós si ens hi exposem periòdicament
Concert d'un grup heavy	110-120	
Cops de Martell sobre una planxa metàl·lica	114	
Tràfic en un carrer concorregut	70	
Conversa normal	65	
Estació de ferrocarril	55-65	
Restaurant	50	
Dins de casa a la ciutat	40	
Estudi de gravació	20-30	
Murmuri mitjà	15-20	
Murmuri silenciós (a 1 metre)	10-15	
Llindar d'audició	0-5	

ACTIVITATS

1. Completa la següent imatge amb els noms corresponents de les diferents parts de l'aparell auditiu.

2. Ara que ja saps què és la contaminació acústica, fes una relació de situacions que ocorren al llarg del dia on creus que hi ha contaminació acústica.

LES QUALITATS DEL SO: ALTURA, DURACIÓ, INTENSITAT I TIMBRE.

- L'altura es mesura en hertzs (Hz) i permet classificar els sons en aguts i greus.

La nostra oïda és capaç de percebre els sons la freqüència dels quals es situa entre els 16 i els 20.000Hz. Per davall d'aquest llindar es situen els infrasons i per dalt els ultrasons.

L'altura es representa per mitjà de les notes musicals. Com més agut és un so, més amunt es representa en el pentagrama.

- La **duració** d'un so es mesura en segons i és la qualitat que diferencia sons llargs i curts. Es representa per mitjà de les figures musicals. Cada figura musical té la seua corresponent representació gràfica del silenci.

	Rodona	Blanca	Negra	Coxera	Semicoxera	Fusa	Semifusa
Figures							
Valor*	4	2	1	1/2	1/4	1/8	1/16
Silencis							

- La **intensitat** es mesura en Decibels i és la qualitat que permet distingir si els sons són forts o dèbils. Per a indicar musicalment els distints graus d'intensitat s'utilitzen els matisos. A partir de 120 dB pot resultar perjudicial per a la nostra oïda.
- El **timbre** és la qualitat que ens permet diferenciar entre diferents instruments o diferents veus.

EL METRÒNOM I EL DIAPASÓ

- El metrònom és un instrument o aparell que utilitzen els músics per a mesurar el *tempo* o velocitat de la música.
- El diapasó s'utilitza per a afinar instruments a partir de la nota LA que emet al ser colpejat.

TEMA 3

ELEMENTS MUSICALS: RITME, MELODIA I HARMONIA

EL RITME

El **RITME** és un dels elements principals de la música i, per això, alguns autors l'han definit com el motor de la música.

Però el ritme no és exclusivament musical: podem trobar ritme en la naturalesa (successió dels dies i les nits, estacions de l'any, etc.) o en el nostre cos (la respiració, el batec del nostre cor, etc.).

El ritme en la música està determinat per les figures musicals, ja estudiades en l'anterior tema.

	Rodona	Blanca	Negra	Coxera	Semicoxera	Fusa	Semifusa
Figures							
Valor*	4	2	1	1/2	1/4	1/8	1/16
Silencis							

Segur que alguna vegada, mentres escoltaves una cançó, has mogut el teu cap o colpejat amb un peu en el sòl seguint la música. Realment el que feies era marcar el pols.

El **POLS** musical es pot definir com un batec regular i constant que està present en tot tipus de música. No obstant això, el pols no és exclusiu de la música sinó que podem trobar molts més exemples: el cor marca el ritme en les nostres venes, una aixeta gotejant, el tic tac d'un rellotge, etc.

Però el pols no sempre va a la mateixa velocitat, aquesta pot ser variable.

La velocitat del pols és el que cridem **TEMPO**.

Per a indicar el tempo d'una peça s'utilitzen una sèrie de termes en italià.

<i>PRESTO</i>	<i>Molt ràpid</i>
<i>ALLEGRO</i>	<i>Ràpid</i>
<i>ANDANTE</i>	<i>Velocitat normal</i>
<i>ADAGIO</i>	<i>Lentament</i>
<i>LARGO</i>	<i>Molt lentament</i>
<i>ACCELERANDO (acc.)</i>	<i>Cada vegada més ràpid</i>
<i>RITARDANDO (rit.)</i>	<i>Cada vegada més lent</i>

ACTIVITATS

Per a mesurar la velocitat del pols els músics utilitzen el *metrònom*. Què saps d'aquest aparell? Busca informació (qui ho va inventar, quin compositor ho va utilitzar per primera vegada, etc.) i escriu-la a continuació.

ACCENT I COMPÀS

Anteriorment hem parlat del pols però el pols és neutre, és a dir, totes les pulsacions són iguals i no es diferencien entre elles.

Però en la música existix el que cridem accent, és a dir, hi ha uns polsos que s'accentuen més que altres, i d'ací naix el compàs.

El *COMPÀS* organitza els accents d'una manera regular dins d'una sèrie de polsos. Depenent de com estiguen distribuïts estos accents, el compàs pot ser:

Binari (s'accentua cada dos polsos: F - D)

Ternari (s'accentua cada tres polsos: F - D - D)

Quaternari (s'accentua cada quatre polsos: F - D - D - D)

En una partitura, el compàs es representa per mitjà d'una fracció, per exemple:

Numerador: Dos pulsos (2) por compàs

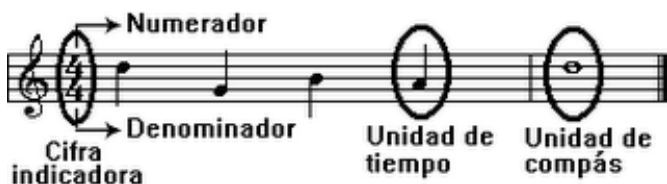
Denominador: Una negra (4) en cada pulso

Nosaltres només estudiarem els compassos simples:

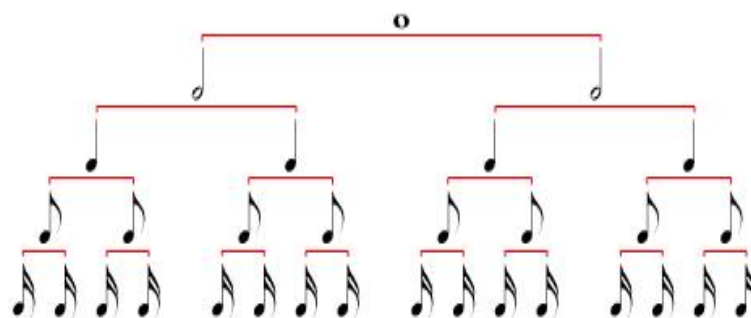
El numerador indica el nombre de pulsos o temps que té el compàs.

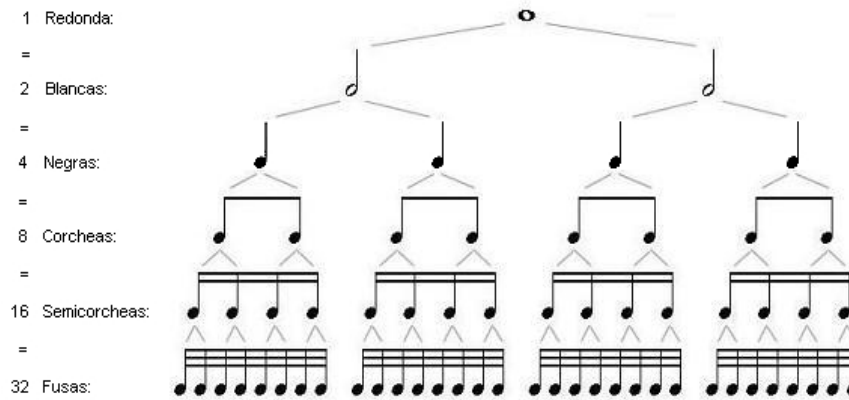
El denominador indica el tipus de figura que val un temps. En música s'associa cada figura a un nombre. Aquest ve donat pel nombre de figures en què es dividix la redona.

En aquest punt és important que recordes que la línia que s'utilitza per a separar compassos s'anomena **línia divisòria** i la **doble barra final** és la que es dibuixa al final de la partitura i indica que s'ha acabat la peça musical.

Ací tens el quadre d'equivalències de les figures:

Després de conèixer què és el pols i què és el compàs, podríem definir el RITME com la combinació de sons de diferent duració que fluïxen al voltant d'un pols.

Normalment el ritme ho interpreten els instruments de percussió, encara que no cal oblidar que totes les melodies tenen ritme.

Quan es realitzen diversos ritmes diferents simultàniament es produïx una polirítmia.

LA MELODIA I L'HARMONIA

La melodia és l'element de la música que percebem amb major facilitat i per això ens resulta més fàcil retindre-ho en la memòria.

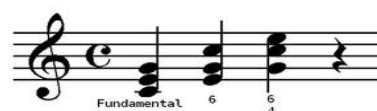
L'harmonia, per la seua banda, proporciona l'acompanyament que complementa i dóna riquesa a la melodia, i contribuïx a configurar el seu caràcter.

Si combinem sons de diferent altura, un a continuació d'un altre, podem crear una melodia; d'altra banda, si fem sonar diversos sons diferents de forma simultània, tindrem l'harmonia.

La melodia es representa de forma horitzontal, col·locant un so al costat d'un altre, mentres que l'harmonia es forma en vertical, amb sons que es situen uns damunt d'altres per a indicar que sonen al mateix temps.

Melodia

Harmonia

Per tant, podem definir la MELODIA com una successió de sons de diferent altura, animats pel ritme, que expressen una idea musical.

Segons la forma que té la línia melòdica, podem dir que és:

Trencada: línia melòdica que fa molts salts entre les notes

Ondulada: línia melòdica que es mou per notes pròximes

Direccional: línia melòdica que va del greu al agut o al revés

Linial: línia melòdica que repeteix molt les mateixes notes i té un àmbit melòdic reduït

ACTIVITATS

Escolta les següents audicions i indica quin tipus de línia melòdica correspon:

	Nom de la peça	Tipus de línia melòdica	Per què?
AUDICIÓ 1			
AUDICIÓ 2			
AUDICIÓ 3			
AUDICIÓ 4			

Podem dir que la melodia es construeix dins d'una determinada organització de sons anomenada escala.

Una ESCALA és una successió de sons ordenats de greu a agut (escala Ascendent) o d'agut a greu (escala Descendent). L'escala té 8 notes i comença i acaba amb la mateixa nota.

Escala de Do

L'HARMONIA fa referència als sons que sonen simultàniament, és a dir, al mateix temps. El principal element de l'harmonia és l'ACORD, conjunt de tres o més sons que sonen al mateix temps.

Acord de Do

TEMA 4

EL NOSTRE INSTRUMENT: LA VEU

La veu és el principal instrument que posseïx l'èsser humà. Gràcies a ella podem parlar, cantar, expressar-nos i comunicar-nos.

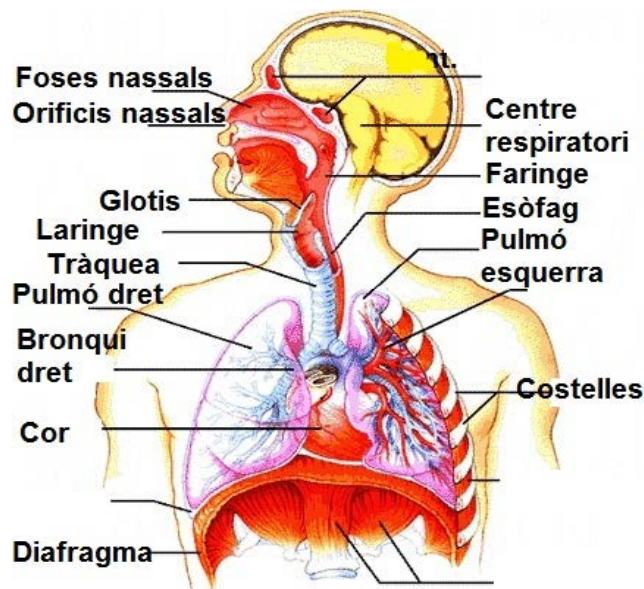
La veu es produïx en la laringe quan l'aire que tenim en els pulmons, que és espentat pel diafragma, fa vibrar els dos parells de cordes vocals. Les cavitats del cap actuen com a ressonadors.

L'aparell de fonació pot ser controlat conscientment per qui parla o canta. La variació de la intensitat depén de la força de l'inspiració.

Mentres som xiquets, la nostra veu es caracteritza per la seua claredat, per ser més aguda i per la seua poca extensió. Durant l'etapa de creixement, especialment entre els 12 i els 16 anys, es produïx el *canvi o muda de la veu*, i la laringe i les cordes vocals creixen. Les cordes vocals femenines passen a mesurar entre 1'5 i 2 cm més i les masculines entre 2 i 3'5 cm més. Com més llargues siguen les cordes vocals, més greu és el so que emeten.

El sistema de producció de la veu es pot dividir en tres parts:

- **Aparell respiratori:** és on s'emmagatzema i circula l'aire. Està format per nas, boca, tràquea, pulmons i diafragma
- **Aparell de fonació:** és on l'aire es convertix en so. Està format per la laringe i les cordes vocals
- **Aparell ressonador:** és on el so adquirix les seues qualitats de timbre que caracteritzen cada veu. Està format per la cavitat bucal, la faringe, paladar ossi, sins maxil·lars i sins frontals.

Per a cantar és molt important la respiració. Segons com respirem trobem:

- Respiració superior: en la zona pulmonar alta; s'agafa poca quantitat d'aire
- Abdominal o diafragmàtica: l'aire s'emmagatzema en la zona pulmonar inferior i diafragma
- Cost-diafragmàtica-abdominal: és la més completa i adequada per a cantar perquè permet agafar més aire. Hi ha una major relaxació dels músculs que s'utilitzen per a cantar i un major control de la musculatura.

CLASSIFICACIÓ DE LES VEUS

Tradicionalment, les veus s'han classificat segons la seua tessitura. Aquestes classificacions van començar a definir-se durant el Renaixement musical (segles XV i XVI) i han sigut aplicades sobretot a l'àmbit de la música culta o clàssica, a gèneres vocals com l'òpera i la sarsuela.

La classificació més simple i habitual és en dos grups, hòmens i dones, i dins de cada un d'ells es subdividixen segons la seua tessitura més greu o aguda.

Ací tens el quadre de la classificació de les veus segons el seu timbre:

Veü	Home	Dona
Greü	Baix	Contralt
Mitja	Baríton	Mezzosoprano
Aguda	Tenor	Soprano

Les veus dels xiquets es denominen veus blanques i posseïxen una tessitura semblant a la de les dones, però és en l'adolescència quan es produïx el fenomen de la muda de la veu, que és quan s'allarguen les cordes vocals. Aquest canvi és més pronunciat en els hòmens ja que la seua veu baixa una octava, mentres que en les dones només baixa entre dos o tres tons.

D'altra banda, hi ha alguns hòmens que aconseguixen cantar amb tessitura de dona utilitzant el registre sobreagut de la seua veu (el que comunament s'anomena falset). A aquest tipus de cantants se'ls anomena contratenors.

En música pop i en heavy metall hi ha molts cantants que utilitzen aquest falset per a aconseguir efectes vocals.

En el segle XVI sorgeix una pràctica determinada per aconseguir que els xiquets no mudaren la veu, convertint-se en *CASTRATI*. Busca informació sobre aquesta pràctica i el nom d'algun castrati destacat. Anota-ho a continuació.

La respiració diafragmàtica-abdominal també s'anomena *respiració completa* i és fonamental per a cantar. Normalment, quan prenem aire, tenim tendència a omplir només la part alta dels pulmons sense aprofitar tot l'espai. En el cant s'ha d'intentar omplir tot l'espai pulmonar, omplint primer la part inferior i després la superior.

LES AGRUPACIONS VOCALS

La música vocal és aquella que s'escriu per a veus. Pot portar o no acompanyament instrumental.

S'anomena música *a capella* quan no té acompanyament instrumental.

Agrupacions vocals segons el gènere dels components

- **Cor de veus blanques:** està format únicament per veus de dona i/o de xiquets i xiquetes.
- **Cor de veus greus:** està format únicament per veus d'hòmens
- **Cor de veus mixtes:** l'agrupació vocal està formada per veus d'home i de dona.

Agrupacions vocals segons el nombre de components

- **Cor:** està format per un nombre que oscil·la entre 18 i 100 veus.
- **Cor de cambra:** format per un nombre que oscil·la entre 12 i 18 veus.

Agrupacions vocals segons el nombre i el gènere dels seus components

- **Cor de veus greus:** format únicament per veus d'home. La seua composició habitual és: tenors 1ers, tenors 2ns, barítons i baixos.

- **Cor mixte:** Està format tant per veus blanques com veus greus, i és el grup vocal més freqüent, rebent diferents noms, com ara Orfeó, Schola o Massa coral. La seua composició habitual és: sopranos, contralts, tenors i baixos
- **Cor de veus blanques:** Està format únicament per veus de dona i de xiquets

TEMA 5

ELS INSTRUMENTS MUSICALS

En música s'anomena *INSTRUMENT* a tot element generador o emissor de sons musicals, i s'anomena *ORGANOLOGIA* a la ciència que estudia els instruments musicals.

Al llarg de la història s'han realitzat diverses classificacions dels instruments musicals. En l'actualitat, la més utilitzada és la creada pels musicòlegs Erich M. Von Hornbostel i Curt Sachs en 1914. Aquesta classificació està basada en el mode de produir les vibracions en els instruments per a obtenir els sons, i està considerat com el primer sistema aplicable a tots els instruments existents en el món.

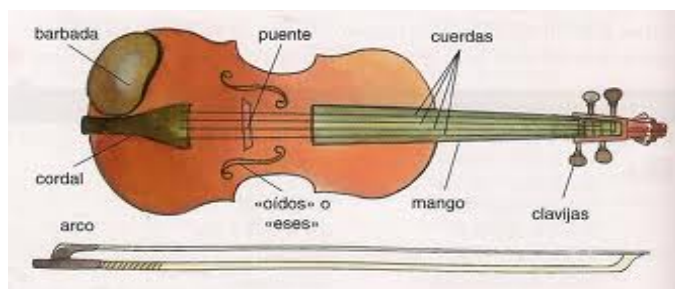
És la classificació que seguirem.

Segons el mode de produir les vibracions podem classificar els instruments en cinc grans classes d'instruments, que al seu torn es dividixen en grups i subgrups, atenent a les diferents propietats físiques dels instruments: **CORDÒFONS**, **AERÒFONS**, **MEMBRANÒFONS**, **IDIÒFONS** I **ELECTRÒFONS**.

CORDÒFONS

Dins del grup dels Cordòfonos trobem tots aquells instruments que sonen perquè vibra una corda tensada. Tenen una caixa de ressonància la funció de la qual és ampliar les vibracions de les cordes.

En els instruments de corda fregada s'utilitza un arc i d'agut a greu trobem el violí, la viola, el violoncel i el contrabaix.

Posició dels instruments de corda fregada

En els instruments de corda puntejada les cordes es puntejen amb els dits o amb una púa.

Finalment trobem el piano com a instrument de corda percutida.

El piano, tal com ho coneixem hui, va ser construït per Cristófori en 1709. El seu nom original era *pianoforte* ja que permetia tocar sons de diferents intensitats.

Quan es toca una tecla s'acciona un martell forrat de feltre que colpeja una corda i llavors es produïx el so. Les cordes es troben dins de la caixa de ressonància.

Piano vertical o de paret

Piano de cua

CORDÒFONS	FREGATS	Violí, viola, violoncel, contrabaix
	PUNTEJATS	Arpa, llaüt, clau, guitarra, balalaika
	PERCUDITS	Piano

AERÒFONS

Els instruments AERÒFONS són tots aquells que sonen perquè l'aire del seu interior vibra. La principal divisió que podem fer és entre instruments de vent fusta (són de fusta o tenen alguna característica que fa que s'incloguen en aquest grup) i vent metall (estan fets de metall i tenen una embocadura característica).

Dins dels instruments de vent fusta podem diferenciar els instruments segons la seua embocadura: de bisell (flauta travessera i flauta dolça), de llengüeta simple (tenen una canya de fusta que es col·loca en l'embocadura) i de llengüeta doble (el so es produïx per la vibració de dos canyes de fusta que xoquen entre sí).

Els instruments de vent metall estan fabricats amb aliatges de metall. El tub de l'instrument està plegat o enrotllat sobre si mateix. Tenen una embocadura característica en forma d'embut. L'altura del so depén de la pressió de l'aire que exercisca l'instrumentista sobre l'embocadura i d'un sistema de vàlvules i pistons.

Finalment tenim els instruments de vent mixtos, els quals utilitzen la vibració de l'aire per a sonar però no de la mateixa manera que els anteriors.

AERÒFONS	VENT FUSTA	Boquilla de bisell	Flauta travessera
		Llengüeta simple	Clarinet, saxofó, requint
		Llengüeta doble	Oboe, fagot, corn anglés, contrafagot, xirimita
	VENT METALL	Boquilla o embocadura	Trompeta, trompa, trombó, tuba
	VENT MIXTE	Armònica, acordió, orgue	

MEMBRANÒFONS I IDIÒFONS

Dins dels instruments de percussió trobem els MEMBRANÒFONS i els IDIÒFONS. Es diferencien entre ells per la part que vibra al ser percudits, fregats o entrexocats. Els instruments membranòfons produeixen so per la vibració d'una membrana, que pot ser de pell o plàstic, mentre que en els instruments IDIÒFONS vibra una de les parets del propi instrument.

Dins dels instruments de percussió, a més de la divisió en grups anterior (membranòfons i idiòfons), podem diferenciar instruments de Percussió d'Altura Determinada (PAD), que són aquells que poden produir una altura del so concreta, és a dir, notes. Entre ells trobem els timbals, el carrilló, el xilòfon, el metalòfon, la marimba, les campanes tubulars, etc.

Per un altre costat trobem els instruments de Percussió d'Altura Indeterminada (PAI) els quals no produeixen altures concretes, sinó només un so o un soroll, com per exemple el bombo, les maraques, el triangle, les castanyoles, etc.

Instrumentos de altura indeterminada (No afinados)

Son instrumentos de percusión rítmicos que no son capaces de sonar en diferentes alturas y no se pueden tocar melodías con ellos. Entre los instrumentos de percusión que emiten sonidos sin altura determinada destacan el tambor, la caja y el bombo.

Instrumentos de altura determinada (Afinados)

Son los instrumentos de percusión que pueden realizar varias notas, es decir, son melódicos. Todos necesitan de baquetas para ser tocados. Dentro de este grupo podemos destacar: Xilófono, marimba, vibráfono, carrilón, campanas tubulares y timbales.

MEMBRANÒFONS	PERCUDITS	Timbals d'orquestra
		Tambors de mà: bongoes, congues
		Tambors cilíndrics: bombo, caixa, tambor, pandero
	FREGATS	Tambors de fricció, simbomba
	BUFATS	Mirlitón, kazoo

IDIÒFONS	ENTREXOCATS	Platets, castanyoles, claus, fuet, cròtals
	PERCUDITS	Triangle, plat, caixa xinesa, instruments de làmines (xilòfon, metalòfon, carrilló, celesta, vibràfon, marimba, glockenspiel), campanes, esquellots, tamtam, gong, agogó, campanetes
	SACSATS	Cascavells, maraques, sistre, pandereta
	FREGATS	Harmònica de vidre, xerrac
	PUNTEJATS	Caixa de música, arpa de boca
	RASPATS	Güiro

ELECTRÒFONS

Són aquells instruments en els que el so es genera o modifica per corrents o circuits electrònics.

Aquests instruments s'utilitzen en la música que escoltes habitualment, però no tots són iguals. Busca en internet la diferència que existeix entre instruments electrònics i instruments electroacústics i anota-ho en el teu quadern. Busca també exemples i així veuràs que ens referim a ells indistintament però en realitat no són iguals.

ELECTRÒFONS	ELECTROACÚSTICS	Guitarra elèctrica, baix elèctric
	ELECTRÒNICS	Òrgue elèctric, sintetitzador, ones Martenot, theremin
	DIGITALS	Percussió MIDI, guitarra MIDI

ACTIVITATS

Completa el següent quadre amb cinc instruments de cada tipus:

CORDÒFONS	
AERÒFONS	
IDIÒFONS	
MEMBRANÒFONS	
ELECTRÒFONS	

Identifica auditivament els següents instruments:

Instrument 1: _____

Instrument 2: _____

Instrument 3: _____

Instrument 4: _____

Instrument 5: _____

Instrument 6: _____

Instrument 7: _____

Instrument 8: _____

Instrument 9: _____

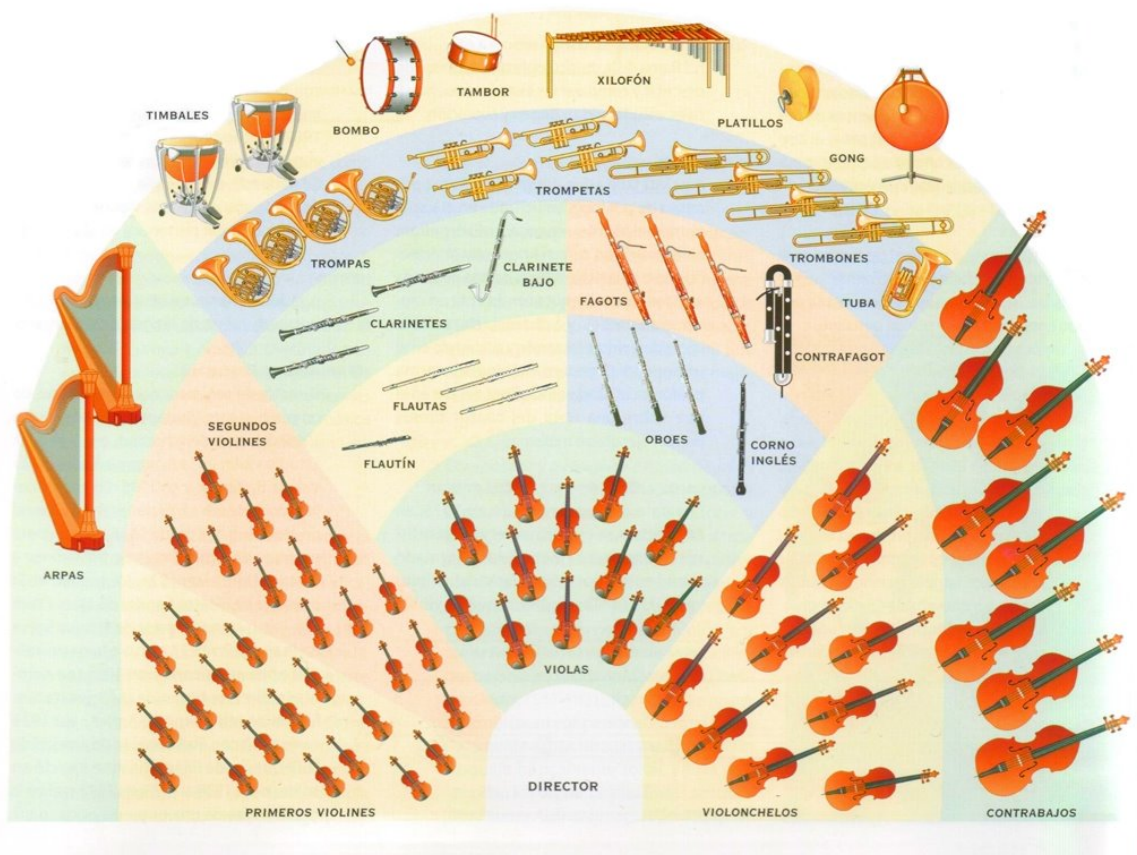
Instrument 10: _____

LES AGRUPACIONS MUSICALS

L'Orquestra Simfònica

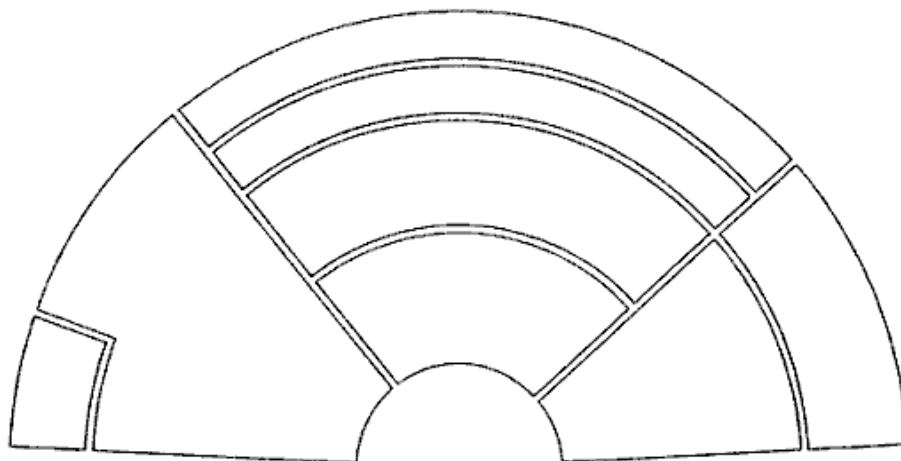
És l'agrupació musical amb el nombre més gran d'instrumentistes. En els seus orígens estava composta per instruments de corda i alguns de vent fusta i vent metall. Amb el temps, estos van anar augmentant en quantitat i en varietat, incorporant-se també els instruments de percussió.

La col·locació dels instruments en l'escenari té com a objectiu aconseguir l'equilibri tímbric i sonor. Els instruments estan agrupats per famílies, situant-se els de major potència més allunyats del públic.

ACTIVITATS

- Observa amb atenció el vídeo d'una interpretació a càrrec d'una orquestra simfònica. Fixa't bé en la disposició dels instruments en l'escenari i com estan agrupats.
- Emplena la graella següent amb els noms dels instruments de l'orquestra o de les famílies instrumentals, segons cregues que han d'anar col·locats. On creus que anirà el director?

Dins d'aquesta agrupació és molt important la figura del **director d'orquestra**, que s'encarrega de coordinar i dirigir a tots els músics. Aquest té en el seu cap com ha de sonar la partitura i ha d'aconseguir que l'orquestra sone així. Per tot això, el director d'orquestra ha de tindre una àmplia cultura musical i conèixer les possibilitats tècniques i expressives de cada instrument. La seua missió és, també, la de controlar l'afinació del conjunt, donar l'entrada als músics, marcar el temps, indicar el caràcter i els matisos de la música, etc. En la seua mà dreta sol portar la batuta i marca el compàs i amb la mà esquerra indica els matisos i l'expressió de l'obra. El director té una partitura on apareix tot el que toquen cada un dels instruments de l'orquestra.

Alguns directors importants del segle XX han sigut Herbert von Karajan, Leonard Bernstein, Claudio Abbado o Daniel Barenboim.

L'orquestra simfònica també es coneix com a orquestra clàssica. El nombre d'integrants de l'orquestra pot ampliar-se o reduir-se en funció de la peça a interpretar o de les necessitats que tenia el compositor en el moment de crear l'obra. Es diferencia de l'orquestra **de cambra** pel nombre de músics, repertori i lloc d'interpretació. Normalment toquen en sales de concert i interpreten música del repertori "clàssic".

Agrupacions de música de cambra

Es denomina així a diferents tipus d'agrupacions d'instruments més xicotetes, amb un nombre d'instrumentistes més reduït. Reben el seu nom en funció del nombre d'instruments que les componen: duo, trio, quartet. Dins de la història de la música cal destacar la importància del **quartet de corda**, format per dos violins, una viola i un violoncel.

Altres agrupacions de música de cambra importants són el **quintet de vent**, format per flauta, oboè, clarinet, trompa i fagot; i el **quintet de metall**, que l'integren dos trompetes, una trompa i una tuba.

ACTIVITATS

- Escolta una audició de cadascun dels grups de música de cambra que has conegut i emplena la graella amb el nom de l'agrupació i els instruments que la formen. Intenta esbrinar quin estil de música escoltes.

	Agrupació	Instruments	Estil de música
Audició 1			
Audició 2			
Audició 3			
Audició 4			

Orquestra de Pop - Rock

És la música que escoltes habitualment, tocada en la major part de grups *pop-rock* de l'actualitat. Sol tindre un o més cantants. La formen normalment els instruments següents: guitarres elèctriques, baix elèctric, teclat i bateria. Toquen en locals tancats de xicotetes o mitjanes dimensions i en espais oberts a l'aire lliure en els anomenats "macroconcerts". Interpreten música popular del tipus *pop*, *rock*, *heavy-metall*, etc.

Activitat:

- Investiga! Busca informació sobre un grup que t'agrade i que escoltes habitualment i explica als teus companys quins son els instruments que normalment utilitzen.

BIG BAND: Orquestra de jazz

Aquesta agrupació també té cantant/s a vegades. Són pròpies de la música *jazz*. La formen normalment els instruments següents: clarinet, saxofó, trompeta, trombó, tuba, contrabaix, piano i bateria. Toquen en xicotets locals on aquest tipus de música es combina amb altres com el *swing*, el *blues*, etc. Interpreten la música del mateix nom (*jazz*).

Trobem grans bandes de jazz, anomenades **big band** i agrupacions més reduïdes, on sols intervenen entre 3 i 7/8 membres, que reben el nom de **combo de jazz**.

Activitat:

- Escolta la següent audició i respon a les qüestions: Quin tipus de música escoltes?
_____ De quin tipus d'agrupació es tracta?
_____ Quins instruments hi intervenen
_____

Bandes de música

Són agrupacions d'instruments sobretot de vent i percussió. Les trobem en nombrosos pobles (moltes en la nostra Comunitat Valenciana) i sempre han complit la funció d'acostar la música al poble, a més d'amenitzar les festes locals.

La formen normalment els instruments següents: tota la família del vent fusta i metall i percussió diversa. Algunes vegades inclouen alguns instruments de corda en la seua música simfònica (per a escenaris).

Toquen tant en locals de concert com en el carrer a l'aire lliure. Interpreten tot tipus de música: simfònica, popular, festera...

ACTIVITATS

- Quina diferència hi ha entre una orquestra simfònica i una banda de música?
_____ Quins instruments són característics de l'orquestra i no estan habitualment a la banda?
_____
- Escolta les següents audicions i esbrina en cada cas de quina agrupació es tracta i quins instruments escoltes.

	Agrupació	Instruments
Audició 1		
Audició 2		

Grups populars

Són de molts tipus depenent de la zona. En la Comunitat Valenciana són famosos els grups de **rondalla** (grups de guitarres i bandúrries) i les **colles de tabals i dolçaines**.

Depenent del grup estan formats per uns o altres instruments (sobretot populars). Solen tocar a l'aire lliure i acompanyant els festejos populars. Interpreten música popular, tradicional i festiva.

Activitats:

- Quin tipus de música tradicional toquen les rondalles?
_____ I les colles de dolçainers?
_____
- Quines diferències fonamentals creus que hi ha entre aquests dos grups?
_____
_____
_____

TEMA 6

LA FORMA MUSICAL

Al llarg dels temes anteriors has estudiat els diversos elements amb què treballa el compositor per a crear una peça musical. La combinació de tots estos elements és infinita i, per això, el compositor ha d'organitzar les seues idees musicals i "donar-los forma", de manera que pugua transmetre allò que vol expressar.

En la música, la forma o l'estructura d'una peça es desenvolupa a través del temps. La música és un art temporal (igual que el teatre o el cine) i es diferencia de les arts plàstiques (arquitectura, escultura, pintura, etc.) perquè necessita desenvolupar-se en el temps, per la qual cosa la memòria jugarà un paper molt important per a arribar a desxifrar eixa organització interna.

La **forma musical** és la manera d'organitzar les idees musicals dins d'una composició musical.

En música, esta estructura o forma es representa amb les lletres de l'abecedari: A, B, C, etc., que servixen per a designar cada una de les parts d'una composició. A la primera idea musical li cridarem A, a la següent idea musical diferent li cridarem B, a la següent C, etc. Encara que potser es repetisca un tema utilitzat anteriorment però amb una xicoteta modificació, per tant utilitzarem la mateixa lletra però amb el símbol ', per exemple: A' (A prima) seria una variació de A.

Al llarg de la història de la música els compositors han creat una gran varietat de formes musicals, inclús algunes s'han utilitzat com a model en èpoques posteriors. I per a totes aquestes formes, els compositors han fet servir tres tipus de procediments bàsics a l'hora de crear les seues obres:

- Repetició: A-A
- Contrast: A-B // A-B-C
- Variació: A'-A''-A'''

Forma estròfica

Consisteix en una frase o secció musical que es repeteix. És molt freqüent en les cançons populars. Esta forma es pot representar esquemàticament així: A - A - A - A

Debajo un botón había un ratón

Voz

De ba jo.un bo tón tón tón que.en con tro mar tin tin tin
Hay que chi qui tin tin tin e ra.a quel ra tón tón tón

Vo.

ha bí a.un ra tón tón tón hay que chi qui tin tin tin
que.en con trño Mar tin tin tin de ba jo.un bo tón tón tón

ACTIVITAT

- Fes memòria! Pensa en una cançó del repertori popular o que et cantaven quan eres menut que tinga forma estròfica. Explica-la als teus companys.

Forma binària

Diem que una composició musical té forma binària quan està composta per dos seccions musicals diferents, és a dir, es basa en el contrast de dos idees musicals distintes (A i B). Aquestes seccions poden repetir-se però la forma musical no varia.

Frère Jacques

The musical notation for 'Frère Jacques' is presented in two staves. The first staff, labeled 'A', contains a melody in 4/4 time with a key signature of one flat. The second staff, labeled 'B', contains a contrasting melody in the same time and key signature.

Greenslaves

The musical notation for 'Greenslaves' is presented in four staves. The first staff, labeled 'A', shows a melody in 6/8 time with a key signature of one flat. The second staff, labeled 'A'', shows a variation of the first section. The third staff, labeled 'B', shows a contrasting melody. The fourth staff, labeled 'B'', shows a variation of the second section.

Forma ternària

Aquest tipus de forma es denomina així perquè està composta per tres seccions: la primera i la segona són contrastants mentre que la tercera sol ser una repetició o variació de la primera. Ací tens la coneguda peça de Mozart "Ah, vous dirai-je maman" sobre la qual el compositor va realitzar unes variacions per a piano. La forma seria ABA.

El rondó

És una forma musical en la qual s'alterna una tornada o secció A amb altres seccions diferents anomenades estrofes (B, C, D, etc.). Es produeix així un equilibri entre repetició i contrast.

ACTIVITAT

- Relaciona cadascun dels esquemes següents amb la forma musical que li correspon:

A-B	Forma estròfica
A-B-A	Forma binària
A-A-A...	Rondó
A-B-A-C-A-D....A	Forma ternària

Cànon

En el cànon totes les veus interpreten el mateix però comencen en diferents temps, de forma escalonada. Un dels més coneguts és el Cànon de Pachelbel.

ACTIVITAT

- Escolta les següents audicions i esbrina en cada cas el tipus de forma musical que li correspon i analitza l'estructura formal:

	Tipus de forma	Estructura formal
Audició 1		
Audició 2		
Audició 3		
Audició 4		
Audició 5		

La forma en la música popular urbana.

En la música que escoltem habitualment també podem trobar forma. Normalment s'utilitzen estrofes i tornades encara que es poden utilitzar altres parts com:

Introducció: prepara, musicalment, l'ambient de la cançó al principi de la mateixa.

Estrofa: conta l'argument de la cançó. Solen aparèixer diverses estrofes al llarg de la cançó separades per la tornada.

Pont: és una part musical que serveix d'enllaç entre estrofa i tornada.

Tornada: és una part que expressa el sentiment general de la cançó. Apareix diverses vegades al llarg de la cançó i és la secció més apegalosa i cridanera de la cançó.

Solo: part musical en què un instrument improvisa una melodia.

Interludi: qualsevol part instrumental que no siga la introducció o la coda, i que no siga improvisada.

Coda: part final que serveix com a conclusió de la cançó.

Activitat voluntària:

- Tria una cançó del grup o cantant que més t'agrada. Busca la estructura formal que té i explica la seua forma musical als teus companys i al teu professor.

TEMA 7

ELS GÈNERES MUSICALS

La música està present en la vida de l'home des dels temps més antics, acompanyant-lo en les més diverses situacions: esdeveniments socials, moments d'oci, etc. Tot açò fa que existisquen distints tipus de música. Per tant, és necessari classificar esta música en funció de la finalitat per a la que ha sigut creada i per a això utilitzarem els gèneres musicals.

El gènere musical dependrà de la intenció del compositor a l'hora de crear l'obra musical i de la seua finalitat, a més de la instrumentació utilitzada pel compositor.

Segons la instrumentació utilitzada en la composició de l'obra podem distingir tres tipus de gèneres:

- **Gènere vocal** (música vocal): són aquelles obres que han sigut creades per a ser interpretades exclusivament per veus humanes. Açò es coneix com a veus "a capella". Ex.: música coral.
- **Gènere instrumental** (música instrumental): fa referència a tota la música interpretada únicament per instruments. Però podem distingir dos variants:
  - *Música pura*: és quan la música ha sigut composta per a representar elements purament musicals, per exemple, una simfonia.
  - *Música descriptiva*: és el tipus de música que pretén descriure certes situacions extramusicals, per exemple, la naturalesa (Les quatre estacions de Vivaldi)
- **Gènere mixte** (música vocal i instrumental): fa referència a aquelles obres que combinen tant veus com instruments per a la seua interpretació. Per exemple un grup de música rock.

ACTIVITATS

- Escolta les següents audicions que fan referència a cadascun dels gèneres musicals que has après. Escolta amb atenció les seues peculiaritats.

Audició 1	Gènere vocal	
Audició 2	G.instrumental, música pura	
Audició 3	G.instrumental, música descriptiva	
Audició 4	Gènere mixte	

Segons la intencionalitat de compositor i la finalitat de la música podem distingir entre:

- **Gènere funcional:** s'aplica quan l'obra musical ha sigut creada com a element de suport per a realçar certs moments importants, com poden ser espectacles, inauguracions, etc. Un exemple seria l'Himne de les Olimpíades.
- **Gènere religiós:** és una música composta per a ser interpretada dins de l'àmbit religiós. Podem distingir entre:
  - *Música litúrgica:* composicions que han de ser utilitzades en els actes religiosos, formant part de la Litúrgia, per exemple el cant gregorià.
  - *Música no litúrgica:* composicions que, encara que tinguen un caràcter i finalitat religiosa, no formen part de la Litúrgia, per exemple les nades nadalenques.

ACTIVITAT

- Escolta les següents audicions que fan referència als **gèneres funcional i religiós**. Escolta amb atenció les seues peculiaritats.

Audició 5	Gènere funcional	
Audició 6	Música litúrgica	
Audició 7	Música no litúrgica	

- **Gènere profà:** és un gènere que engloba totes les composicions que no tenen una finalitat religiosa. Podem trobar dos tipus de música profana:

Música popular

- *Música folklòrica:* arreplega totes aquelles composicions derivades del folklore popular d'una zona concreta, com a cançons de treball, llegendes, etc. Són peces o cançons que passen de generació en generació de forma oral i són generalment anònimes. Ex.: sardana, jota.
- *Música lleugera:* inclou tota aquella música senzilla i fàcil d'entendre, destinada al consum del gran públic, amb una finalitat clara d'entreteniment i un marcat caràcter comercial. Per exemple el *pop, rock, blues, etc.*

Música culta

Són composicions que reflecteixen l'ambient cultural d'una època concreta. És la música que es coneix com "música clàssica" o "música seriosa". Per exemple una simfonia, un concert, etc.

ACTIVITAT

- Escolta les següents audicions que fan referència als **gènere profà**. Escolta amb atenció les seues peculiaritats.

Audició 8	Música folklòrica	
Audició 9	Música lleugera	
Audició 10	Música culta	

- Ara proposa tu exemples de música lleugera per escoltar a classe.
- **Gènere cinematogràfic** (música de cine): és la música que forma part de les pel·lícules, ha sigut creada amb eixe fi. Amb la banda sonora s'intenta reforçar el missatge de les imatges.
- **Gènere escènic**: és aquella música utilitzada en totes les manifestacions artístiques que tenen una posada en escena, com el teatre, l'òpera, la sarsuela, el musical, el ballet i la dansa.
- **Gènere publicitari**: és la música que s'utilitza en espais de ràdio i televisió, intentant promocionar el consum del producte. S'utilitza la música junt amb la imatge per a captar l'atenció del possible consumidor.

ACTIVITAT

- Escolta les següents audicions que fan referència a cadascun dels gèneres musicals que has après. Escolta amb atenció les seues peculiaritats.

Audició 11	Gènere cinematogràfic	
Audició 12	Gènere escènic	
Audició 13	Gènere publicitari	

Flauta Dolça

1. Campanitas sonarán

Ding dong ding dongdang cam-pa - ni-tas so-na - rán, ding dong ding dongdang y los ni-ños to-ca - rán.

2. Carrusel

3. Ombres Xineses

4. Record

5 - Nana

1. Es - te ni - ño tie - ne sue - ño Es - te ni - ño quie - re dor - mir
2. E - a e - a e - a la na - na E - a e - a e - a mi bien

Un o - ji - to tie - ne ce - rra - do y el o - tro no pue - de a - brir
E - a lu - ce - ri - to del al - ba E - a e - a e - a mi rey

6 - Havanera

7- Cançó antiga

8 - Passeig

Two staves of musical notation for '8 - Passeig'. The first staff begins with a treble clef and a common time signature (C). The melody consists of quarter and eighth notes, ending with a repeat sign.

9 - Ragtime

Two staves of musical notation for '9 - Ragtime'. The first staff starts with a treble clef and common time (C), featuring a syncopated melody with eighth and quarter notes. The second staff continues the melody with a repeat sign.

10 - Valse

Five staves of musical notation for '10 - Valse'. The first staff has a treble clef and a 3/4 time signature. The melody is characterized by long, flowing lines with many ties, typical of a waltz. It concludes with a repeat sign.

11 - Rasta Root

Two staves of musical notation for '11 - Rasta Root'. The first staff has a treble clef and common time (C), featuring a syncopated melody with eighth and quarter notes. The second staff continues the melody with a repeat sign. The text 'Fi' is written above the end of the first staff, and 'D.C. a Fi' is written above the end of the second staff.

12 - Funky Flute

Four staves of musical notation for '12 - Funky Flute'. The first staff has a treble clef and common time (C), featuring a syncopated melody with eighth and quarter notes. The second staff includes a first ending bracket labeled '1.'. The third staff continues the melody with a repeat sign and the text 'D.C.' above it. The fourth staff includes a second ending bracket labeled '2.'. The page number '69' is located at the bottom right.

Melodia hongaresa 1

Popular

① **Allegro** ②

ostinato

Melodia russa

① **Adagio** ②

ostinato

Melodia hongaresa 2

① **Allegro** ② ③ ④

ostinato

Melodia hongaresa 3

Moderato

ostinato

Cançó hongaresa

Popular

A ① ② ③ ④

Flauta I
Flauta II
Intenta-ho

B

Flauta I
Flauta II
Intenta-ho

A **B**

Carillons
Metal·lòfons
Xilòfons
Baixos

Triangle
Pandero
Tambor 1
Tambor 2
Plat

Quen a Omagen

Càntiga de Santa Maria 353

Alfons X
(1221-1284)

Allegretto

A

Musical score for the first system of 'Quen a Omagen'. It features four staves: Flauta (Flute), Xilófon Alt (Alto Xylophone), Xilófon Baix (Bass Xylophone), and Pandero (Drum). The Flauta part begins with a rest in the first four measures, followed by a melodic line. The Xilófon parts play a rhythmic accompaniment of eighth notes. The Pandero part plays a steady eighth-note pattern with accents.

Musical score for the second system of 'Quen a Omagen'. It continues the four staves from the first system. The Flauta part continues its melodic line. The Xilófon parts continue their rhythmic accompaniment. The Pandero part continues its steady eighth-note pattern with accents.

B

Musical score for the third system of 'Quen a Omagen'. It continues the four staves. The Flauta part has a melodic line with some rests. The Xilófon parts continue their rhythmic accompaniment. The Pandero part continues its steady eighth-note pattern with accents.

Musical score for the fourth system of 'Quen a Omagen'. It continues the four staves. The Flauta part has a melodic line. The Xilófon parts continue their rhythmic accompaniment. The Pandero part continues its steady eighth-note pattern with accents. The system ends with a double bar line.

D.C.

GLORIA *Marxa cristiana*

Pedro J. Francés
(1951-2013)

Musical score for the first staff of 'GLORIA'. It is for Flutes 1 and 2, in 2/4 time. The melody consists of eighth-note chords.

Musical score for the second staff of 'GLORIA'. It is for Flutes 3 and 4, in 2/4 time. The melody consists of eighth-note chords.

Musical score for the third staff of 'GLORIA'. It is for Flutes 1 and 2, in 2/4 time. The melody consists of eighth-note chords.

Musical score for the fourth staff of 'GLORIA'. It is for Flutes 3 and 4, in 2/4 time. The melody consists of eighth-note chords.

Branle de champagne

Claude Gervaise
(1540-1583)

Alegre

Musical score for Branle de champagne, Alegre tempo. The score is for five instruments: Flauta I, Flauta II, Metal·lòfon, Triangle, and Pandero. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/2. The music consists of six measures. Flauta I and II play a melodic line with eighth and quarter notes. Metal·lòfon plays a simple harmonic accompaniment. Triangle and Pandero provide a rhythmic accompaniment with eighth notes and rests.

Fine

D.C.

Musical score for Branle de champagne, Fine and D.C. sections. The score is for five instruments: Flauta I, Flauta II, Metal·lòfon, Triangle, and Pandero. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/2. The music consists of six measures. Flauta I and II play a melodic line with eighth and quarter notes. Metal·lòfon plays a simple harmonic accompaniment. Triangle and Pandero provide a rhythmic accompaniment with eighth notes and rests. The section ends with a double bar line and repeat signs.

Can can

Jacques Offenbach
(1819-1880)

Molt ràpid

De l'òpera *Orfeu als inferns*

Musical score for Can can, Molt ràpid tempo. The score is for three instruments: Flauta, X. Sop., and X. Alt. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The music consists of eight measures. Flauta plays a melodic line with eighth and quarter notes. X. Sop. and X. Alt. play a harmonic accompaniment with eighth and quarter notes.

Musical score for Can can, continuation of the previous section. The score is for three instruments: Flauta, X. Sop., and X. Alt. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The music consists of eight measures. Flauta plays a melodic line with eighth and quarter notes. X. Sop. and X. Alt. play a harmonic accompaniment with eighth and quarter notes. The section ends with a double bar line and repeat signs.

Simfonia 9 del Nou Món

Antonin Dvóřak
(1841-1904)

A

Flauta I
Flauta II
Intenta-ho

B

A

A

Xilo. Car.
Metal. Iófons
Baixos

B

tremolo de 8 compassos

Triangle
Caixa. Plat.

Schiarazula Marazula

Giorgio Mainerio
(1530-1582)

Carillons
Metal·lofon
Baixos

f *p*

Musical score for Carillons, Metal·lofon, and Baixos. The score is in 2/4 time and consists of three staves. The Carillons part starts with a forte (*f*) dynamic, while the Metal·lofon and Baixos parts start with a piano (*p*) dynamic. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

Carillons
Metal·lofon
Baixos

f *p*

Musical score for Carillons, Metal·lofon, and Baixos. The score is in 2/4 time and consists of three staves. The Carillons part starts with a forte (*f*) dynamic, while the Metal·lofon and Baixos parts start with a piano (*p*) dynamic. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

Carillons
Metal·lofon
Baixos
Pandereta
Triangle
Plat
Tambor

1. 2.

Musical score for Carillons, Metal·lofon, Baixos, Pandereta, Triangle, Plat, and Tambor. The score is in 2/4 time and consists of seven staves. The Carillons, Metal·lofon, and Baixos parts start with a piano (*p*) dynamic. The Pandereta, Triangle, Plat, and Tambor parts are marked with a '1.' and a '2.' indicating first and second endings. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

Flauta I
Flauta II
Intenta-ho

f *p*

Musical score for Flauta I, Flauta II, and Intenta-ho. The score is in 2/4 time and consists of three staves. The Flauta I part starts with a forte (*f*) dynamic, while the Flauta II and Intenta-ho parts start with a piano (*p*) dynamic. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

Flauta I
Flauta II
Intenta-ho

f *p*

Musical score for Flauta I, Flauta II, and Intenta-ho. The score is in 2/4 time and consists of three staves. The Flauta I part starts with a forte (*f*) dynamic, while the Flauta II and Intenta-ho parts start with a piano (*p*) dynamic. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

Flauta I
Flauta II
Intenta-ho

1. 2.

Musical score for Flauta I, Flauta II, and Intenta-ho. The score is in 2/4 time and consists of three staves. The Flauta I part starts with a piano (*p*) dynamic. The Flauta II and Intenta-ho parts are marked with a '1.' and a '2.' indicating first and second endings. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

OKIYOKI O

Vicente Gil

A

B

I: En A flauta i/o lámines. En B veu (+flauta opcional)
 II: Lámines
 III: Pandereta, caixa xinesa, claus
 IV: Pandero, timbals.

Dansa nòrdica

Vicente Gil

"O son do ar"

Plenilunio

Luar Na Lubre

Musical score for "O son do ar" in 3/4 time. The score consists of five staves of music. The first staff begins with a repeat sign. The second staff continues the melody. The third staff features a first ending (1.) and a second ending (2.). The fourth and fifth staves continue the piece, with the fifth staff ending with a repeat sign and a first/second ending.

El carnaval de Venecia

Piotr Ilitx Txaikovski
(1840-1893)

Del *Capritx italià*

Musical score for "El carnaval de Venecia" in 3/4 time. The score consists of three staves of music. The first staff includes first and second endings. The second and third staves continue the melody.

Percussion score for "El carnaval de Venecia" in 3/4 time. It includes parts for Caixa (snare drum), Triangle, and Bombo (bass drum). The Caixa part features a triplet of eighth notes in the second measure. The Triangle part has a single eighth note in the first measure. The Bombo part has eighth notes in the first measure and quarter notes in the second.

Jurassic Park

John Williams
(1932)

Allegro

Flauta

Car. /M. Sop.

Met. C./B.

Triangle
Tambor
Panderó

Carilló

Met. Sop.

The first system of the score is in 4/4 time. It features four staves: Flauta (Flute), Car. /M. Sop. (Carillon/Middle Soprano), Met. C./B. (Metals/Cymbals/Bells), and Triangle/Tambor/Panderó (Triangle/Drum/Tambourine). The Flute part begins with a whole rest followed by a melodic line. The Carillon/Middle Soprano part provides harmonic support with chords. The Metals/Cymbals/Bells part consists of a steady pattern of eighth notes. The Triangle/Drum/Tambourine part has a rhythmic pattern of eighth notes with occasional rests.

The second system continues the musical score. The Flute part has a melodic line with a long note. The Carillon/Middle Soprano part continues with chords. The Metals/Cymbals/Bells part has a steady pattern of eighth notes. The Triangle/Drum/Tambourine part has a rhythmic pattern of eighth notes with occasional rests. A measure rest of 4 measures is indicated in the Triangle/Drum/Tambourine part.

The third system continues the musical score. The Flute part has a melodic line with a long note. The Carillon/Middle Soprano part continues with chords. The Metals/Cymbals/Bells part has a steady pattern of eighth notes. The Triangle/Drum/Tambourine part has a rhythmic pattern of eighth notes with occasional rests. Measure rests of 8 and 12 measures are indicated in the Triangle/Drum/Tambourine part.

The fourth system continues the musical score. The Flute part has a melodic line with a long note. The Carillon/Middle Soprano part continues with chords. The Metals/Cymbals/Bells part has a steady pattern of eighth notes. The Triangle/Drum/Tambourine part has a rhythmic pattern of eighth notes with occasional rests. A measure rest of 16 measures is indicated in the Triangle/Drum/Tambourine part.

En un mercat persa

W. A. Kietlbey
(1875-1959)

Flauta I
Flauta II

4 4

Primera volta Tacet

Fi

1. 2.

Lento

1. 2.

1. 2.

D.C. a Fi

1. 2.

Pop Corn

Crazy Frog

1.

5

2.

8

1. 2. D.C.

My heart will go on

Titanic

James Horner
(1953-2015)

Ev - ry night in my dreams I see you, I feel you, that is how I know you go
Far a-cross the dis - tance and spa - ces be - tween us you have come to show you go

on, Near, far, whe - re - ver you are, I be - lieve that my
on. Once you o - pen the door and you ar here in my

1. heart will go on he - art and my heart will go on

2. heart will go on he - art and my heart will go on

Solfège notation: Fa, Do, Sib, Fa, Do, Sib, Fa, Do, Fa, Sib, Do, Fa, Sib, Do, Fa, Sib, Do, Fa, Do, Fa

El pont sobre el riu Kwai

Malcolm Arnold
(1921-2006)

1.

2.

Star wars

John Williams
(1932)

1. 2. 3. 3. 3. 3.

D.C.

3.

Barcarola

De l'òpera *Els contes de Hoffmann*

Jacques Offenbach
(1819-1880)

Musical score for Barcarola, featuring a tempo marking of quarter note = 54 and a 2-measure rest at the beginning. The score consists of seven staves of music in 6/8 time, including a piano accompaniment with chords and a vocal line.

Ad mortem festinamus

Llibre Vermell de Monserrat
(segle XIV)

Musical score for Ad mortem festinamus, featuring a 3/4 time signature. The score includes a vocal line with lyrics and a piano accompaniment. The lyrics are: Ad mor-tem fes-tin-na-mus. Pec-ca-re de-si-sta-mus. Pec-ca-re de-si-sta-mus. Scri-be-re pro-po-su-i. De coo-tem-ptu mun-Ut de-gen-tes-se-cu-li. Non mul-ceo-tur, in da-no. Jam est ho-ra sui-ge-va-no. re. A som-pno mor-tis pra-vo. 1. 2.

Korobeiniki
Tetris

Popular russa
arr. H. Tanaka

The musical score is arranged in ten systems, each with two staves. The instruments and their parts are as follows:

- Carilló Soprano** and **Carilló Alt**: Both play a melodic line in 4/4 time, featuring eighth and sixteenth notes.
- Metal·lófon Soprano** and **Metal·lófon Alt**: Both play a steady accompaniment of quarter notes.
- Xilófon Soprano** and **Xilófon Alt**: Both play a rhythmic accompaniment of eighth notes.
- Metal·lófon Baix** and **Xilófon Baix**: Both play a steady accompaniment of quarter notes.
- Corda**: Plays a sustained accompaniment of quarter notes.
- Bateria**: Plays a complex rhythmic pattern with many 'x' marks, indicating cymbal hits.

"EL SEÑOR DE LOS ANILLOS"

Howard Shore

FLAPER, Vol.1. 2007
Miguel Ángel Mas Mataix

Musical score for "El Señor de los Anillos" featuring Flauta, Xilófono, Bajos, and Fl. parts. The score is divided into three systems. The first system (measures 1-5) includes Flauta, Xilófono, and Bajos. The second system (measures 6-11) includes Fl. (Flauta), Xil. (Xilófono), and Baj. (Bajos). The third system (measures 12-15) includes Fl. (Flauta), Xil. (Xilófono), and Baj. (Bajos). The Fl. part features a melodic line with some grace notes and rests. The Xil. part provides a rhythmic accompaniment with chords and single notes. The Baj. part provides a bass line with chords and single notes.

"PIRATAS DEL CARIBE"

Klaus Badelt

FLAPER, Vol.1. 2007
Miguel Ángel Mas Mataix

Musical score for "Piratas del Caribe" featuring Flauta 1ª, Flauta 2ª, Timbal/Pandereta, and Bajos. The score is divided into two systems. The first system (measures 1-6) includes Flauta 1ª, Flauta 2ª, Timbal/Pandereta, and Bajos. The second system (measures 7-14) includes Fl. (Flauta), Fl. (Flauta), Timb. Pand. (Timbal/Pandereta), and Baj. (Bajos). The Fl. parts feature a melodic line with some grace notes and rests. The Timb. Pand. part provides a rhythmic accompaniment with chords and single notes. The Baj. part provides a bass line with chords and single notes. The score includes first and second endings for the Fl. parts.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____